

## Bundel van de 01 Ledenvergadering van 25 juni 2021

### Agenda bijlagen

#### 00 Agenda LV 25 juni 2021 (002).docx

- 1 Opening.
- 2 Actuele ontwikkelingen
- 2.1 Stand van zaken inzet nieuw kabinet (mondeling).
- 2.2 Stand van zaken stikstofaankpak (bijlage LV 21-23. Ter consultatie).  
LV 21-23\_2.2 Stand van zaken stikstofaankpak.pdf
- 2.3 Overige actuele ontwikkelingen (mondeling).
- 3 Het goede gesprek binnen de Unie (bijlage LV 21-24). Ter bespreking.  
*\*De LV wordt gevraagd te bespreken:\**  
*\*1.\* \*Welke thema's van de LV lenen zich voor het goede gesprek?\**  
*\*2.\* \*Op welke manier de LV dit goede gesprek voeren? (qua vorm, deelnemers, frequentie)\**  
LV 21-24\_3 Het goede gesprek binnen de Unie.pdf
- 4.A) Proces herbenoeming voorzitter Uniebestuur (bijlage LV 21-25; VERTROUWELIJK). Ter besluitvorming.
- 4.B) Proces opvolging bestuursleden Uniebestuur (bijlagen LV 21-26a t/m d; VERTROUWELIJK). Ter besluitvorming.
- 5 Kaderbegroting Unie van Waterschappen 2022 (bijlage LV 21-27. Ter besluitvorming).  
*\*Gevraagd besluit:\**  
*\*1. in te stemmen met het kader van de begroting 2022, bestaande uit een verhoging van de begroting 2021\**  
*\*met 2,4% (1% contributiestijging en 1,4% inflatiecorrectie);\**  
*\*2. in te stemmen met het procesvoorstel om het budget voor de gezamenlijke campagne voor de\**  
*\*waterschapsverkiezingen in 2023 in Q3 van 2021 vast te stellen.\**  
LV 21-27\_5 Kadernota 2022 Unie.pdf
- 6 Verslag Ledenvergadering gehouden op 9 april 2021. (bijlage LV 21-28. Ter vaststelling).  
*\*Gevraagd besluit:\**  
*\*1.\* \*Het verslag van de ledenvergadering op 09-04-2021 vast te stellen.\**  
LV 21-28\_6 Concept-LV-verslag 9 april 2021 (v210416).pdf
- 7 Mededelingen (bijlagen LV 21-29 t/m 34. Ter kennisname).
- 7.1 Stand van zaken aanpassing belastingstelsel (bijlage LV 21-29)  
LV 21-29\_7.1 Mededeling Belastingstelsel.pdf
- 7.2 Stand van zaken Omgevingswet (bijlage LV 21-30)  
LV 21-30\_7.2 Mededeling Omgevingswet\_juni2021.pdf
- 7.3 Waterschappen en de toeslagaffaire (bijlage LV 21-31a en b)  
LV 21-31a\_7.3 Mededeling Waterschappen en de toeslagaffaire.pdf  
LV 21-31b\_7.3 Brief inzake Reactie Wetsvoorstel Verzamelwet KOT.pdf
- 7.4 SARS-CoV-2 RNA bemonsteringen op de RWZI's (bijlage LV 21-32)  
LV 21-32\_7.4 Mededeling coronamonitoring RWZIs.pdf
- 7.5 Ethiek en digitalisering (bijlage LV 21-33)  
LV 21-33\_7.5 Mededeling Ethiek en digitalisering.pdf
- 7.6 Brief inzake ABP's investeringen in fossiele industrie (bijlage LV 21-34a en b)  
LV 21-34a\_7.6 Mededeling brief inzake investeringen ABP in fossiele industrie.pdf  
LV 21-34b\_7.6 Brief inzake investeringen ABP in fossiele industrie.pdf
- 8 Rondvraag.
- 9 Sluiting.

De Ledenvergadering van de Unie van Waterschappen

datum  
11 juni 2021

ons kenmerk  
LV 113563/BT

contactpersoon  
Miranda Pieron

betreft  
Agenda 25 juni 2021

uw kenmerk  
-

e-mail  
mpieron@uvw.nl

bijlage(n)  
LV 21-23 t/m LV 21-34b

doorkiesnummer  
06 11 291 012

AGENDA voor de vergadering van Ledenvergadering te houden op:

**Vrijdag 25 juni 2021, aanvang 10:00 uur, Zoom**

**Zoom meeting ID: 864 5090 6939**

**Passcode:** (deze wordt op 24 juni per mail verzonden door mpieron@uvw.nl)

1. Opening

**TER CONSULTATIE**

2. Actuele ontwikkelingen

- 2.1. Stand van zaken inzet nieuw kabinet (mondeling).
- 2.2. Stand van zaken stikstofaangepak (bijlage LV 21-23. Ter consultatie).
- 2.3. Overige actuele ontwikkelingen (mondeling).

3. Het goede gesprek binnen de Unie (bijlage LV 21-24). Ter bespreking.

*De LV wordt gevraagd te bespreken:*

1. Welke thema's van de LV lenen zich voor het goede gesprek?
2. Op welke manier de LV dit goede gesprek voeren? (qua vorm, deelnemers, frequentie)



## TER BESLUITVORMING

4. A) Proces herbenoeming voorzitter Uniebestuur  
(bijlage LV 21-25; **VERTROUWELIJK**). Ter besluitvorming.

B) Proces opvolging bestuursleden Uniebestuur  
(bijlagen LV 21-26a t/m d; **VERTROUWELIJK**). Ter besluitvorming.

5. Kaderbegroting Unie van Waterschappen 2022  
(bijlage LV 21-27. Ter besluitvorming.)

*Gevraagd besluit:*

1. *in te stemmen met het kader van de begroting 2022, bestaande uit een verhoging van de begroting 2021 met 2,4% (1% contributiestijging en 1,4% inflatiecorrectie);*
2. *in te stemmen met het procesvoorstel om het budget voor de gezamenlijke campagne voor de waterschapsverkiezingen in 2023 in Q3 van 2021 vast te stellen.*

## HAMERSTUKKEN

6. Verslag Ledenvergadering gehouden op 9 april 2021.  
(bijlage LV 21-28. Ter vaststelling.)

*Gevraagd besluit:*

1. *Het verslag van de ledenvergadering op 09-04-2021 vast te stellen.*

## TER INFORMATIE

7. Mededelingen  
(bijlagen LV 21-29 t/m 34. Ter kennisname.)

- |      |                                                        |                          |
|------|--------------------------------------------------------|--------------------------|
| 7.1. | Stand van zaken aanpassing belastingstelsel            | (bijlage LV 21-29)       |
| 7.2. | Stand van zaken Omgevingswet                           | (bijlage LV 21-30)       |
| 7.3. | Waterschappen en de toeslagaffaire                     | (bijlage LV 21-31a en b) |
| 7.4. | SARS-CoV-2 RNA bemonsteringen op de RWZI's             | (bijlage LV 21-32)       |
| 7.5. | Ethiek en digitalisering                               | (bijlage LV 21-33)       |
| 7.6. | Brief inzake ABP's investeringen in fossiele industrie | (bijlage LV 21-34a en b) |

8. Rondvraag

9. Sluiting

## STAND VAN ZAKEN STIKSTOFAANPAK

In deze update de volgende zaken die van belang zijn voor de waterschappen:

- A. Wet natuurherstel en stikstofreductie
- B. Natuurbank
- C. Extern salderen
- D. Toestemmingsverlening
- E. Regeling versneld natuurherstel
- F. Gebiedsgerichte aanpak
- I. Doorkijk naar de komende periode

### A. Wet stikstofreductie en natuurverbetering

**Bijlagen:** [link naar wettekst](#)

Naar verwachting treedt deze wet op 1 juli in werking.

In dit wetsvoorstel regelt het kabinet dat natuurherstel een resultaatsverplichting wordt. De Unie van Waterschappen heeft hier in het voortraject stevig voor gepleit. Hoe beter het natuurherstel immers is geborgd, hoe steviger het stelsel van vergunningverlening. Hierbij voorkomen we dezelfde fout te maken als bij het vorige stelsel (het Programma Aanpak Stikstof), waarbij door onvoldoende toezicht op het natuurherstel de ruimte voor bouw onwettig werd.

#### ***Vrijstelling bouw***

De stikstofwet regelt verder dat projecten met een tijdelijke emissie zijn vrijgesteld van de verplichting om een stikstofvergunning aan te vragen: de zogenaamde partiële vrijstelling voor de bouw. In ruil daarvoor moet een geborgd pakket aan (bron)maatregelen genomen worden, waaronder het terugbrengen van de uitstoot door verbrandingsmotoren. Het kabinet kiest ervoor om de aanbeveling van Remkes te volgen en alle bouwactiviteiten vrij te stellen, voor zover het om de bouwfase gaat (dus niet de gebruiksfase). Dit is conform onze inbreng waarbij wij bij de minister aandacht hebben gevraagd voor het relatief kleine aandeel van de bouw in de totale stikstofproblematiek, tegenover het grote belang van waterveiligheid, maatregelen voor klimaatadaptatie en het bouwen aan de energietransitie.

In de bijbehorende Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) en ministeriele regeling worden de maatregelen van het zogenaamde 'structurele pakket' nader uitgewerkt, waaronder het reductiepad voor de uitstoot van bouw materieel. Dit structurele pakket moet worden gemonitord en voldoende stikstofreductie opleveren om de ruimte (waaronder de vrijstelling voor de bouw) ter beschikking te houden.

De Unie van Waterschappen is nauw betrokken bij de totstandkoming van deze AMvB en de uitwerking van het reductiepad, die in lijn is met hetgeen in het Klimaatakkoord is afgesproken over het terugdringen van de emissies.

### **B. Natuurbank**

Met de komst van de stikstofwet, zal het grootste deel van de projecten van de waterschappen geholpen zijn. De natuurbank dient voor die projecten die ook uitstoot hebben in de gebruiksfase doordat er een koppeling is met infrastructuur, of die door lokale regelgeving gedwongen worden de stikstofdepositie te compenseren. Voor projecten op het gebied van (water)veiligheid die alleen via een ADC-toets een stikstofvergunning kunnen krijgen, wordt door het Rijk deze natuurbank ingericht.

Binnenkort gaat een pilot van start onder regie van Staatsbosbeheer, waarmee ervaring moet worden opgedaan met de systematiek van berekenen en compenseren. De Unie van Waterschappen heeft hier twee



kandidaat-projecten uit het Hoogwaterbeschermingsprogramma voor aangedragen: de dijkversterking Zwolle-Olst en de versterking van de Grebbedijk.

De natuurbank moet nog worden geborgd in een wettelijke regeling. Ook is nog niet duidelijk wanneer de – nog aan te leggen – natuur in de natuurbank geschikt is om als compensatie te dienen. Dit is onderdeel van de pilot.

### **C. Extern salderen**

Extern salderen is bedoeld om stikstofdepositie over te dragen aan een partij en op die manier compensatie te vinden. Alle provincies werken hier inmiddels aan mee of staan op het punt dit te doen. Op dit moment wordt gewerkt aan de inrichting van een 'bank' – het regionale stikstof registratie systeem - waar het teveel aan stikstofruimte na salderen kan worden 'gestort' en waar initiatiefnemers met behoefte aan ruimte (onder voorwaarden) deze kunnen 'opnemen'. Dit systeem is voor waterschappen relevant voor nieuwe ontwikkelingen die een permanente uitstoot met zich meebrengen, zoals op de RWZI's het geval is. De voorwaarden waaronder ruimte kan worden opgenomen moeten nog worden bepaald. De inzet van de Unie zal er op gericht zijn dat de waterschappen de beschikking houden over het door hen ingebrachte deel.

### **D. Toestemmingsverlening**

Het afgelopen jaar heeft de Unie ingezet op toestemmingsverlening voor de waterschappen voor alle activiteiten die vallen onder beheer en onderhoud (en die daarmee geen vergunning hoeven aan te vragen), voor een vrijstelling van tijdelijke emissies in de bouwfase (en de grond- weg- en waterbouw hier in mee te nemen) en voor een generieke vrijstelling van waterveiligheidsprojecten. Deze inspanningen hebben effect gehad; deels al in praktijk, deels in regelingen waar nog aan wordt gewerkt:

Waterschappen hebben na inwerkingtreding van de stikstofwet en de natuurbank de volgende manieren om toestemming te krijgen voor hun projecten:

- Partiële vrijstelling voor de bouwfase (alleen tijdelijke stikstofemissies);
- Extern salderen voor permanente emissie (dit kan al in de meeste provincies);
- Natuurbank voor als projecten alleen met compensatie voor stikstofdepositie doorgang kunnen vinden.

Daarnaast hebben waterschappen (ook nu al) geen vergunningplicht voor beheer en onderhoud. Dit geldt ook voor grotere werken als (grootschalig) baggeren en herprofilering van keringen.

### **E. Regeling versneld natuurherstel**

De minister heeft vorig jaar februari 225 miljoen euro uitgetrokken voor extra projecten (of naar voren gehaalde projecten) die een bijdrage leveren aan herstel van Natura2000-gebieden. De eerste tranche is inmiddels afgerond en de tweede tranche zal later in het jaar worden opengesteld. Waterschappen kunnen meedoen met de regeling waarbij projecten hoeven niet in Natura 2000-gebieden hoeven te liggen, zolang ze een gunstig effect hebben op een Natura 2000gebied. KRW maatregelen kunnen dus ook, zolang er een effect is op een Natura2000 gebied. Vanuit de Unie onderhouden we contact met de waterschappen over deze regeling.

### **G. Gebiedsgerichte aanpak**

Alle maatregelen voor natuurherstel lopen via de zogenaamde Gebiedsgerichte aanpak. Waterschappen worden in de regio's uitgenodigd om hun expertise en opgaven in te brengen in de gebiedsgerichte aanpak, zodat stikstofvermindering en natuurherstel hand-in-hand gaan met andere grote opgaven zoals klimaatadaptatie, veenweide en kringlooplandbouw. De gebiedsgerichte aanpak wordt georganiseerd door de provincie en start met een analyse van het Natura 2000-gebied om de opgave in beeld te brengen. Op het moment van schrijven worden de verschillende gebiedstafels door de provincies ingericht, zowel ambtelijk als bestuurlijk.



### **I. Doorkijk naar de komende periode**

De komende periode zal de inbreng van de Unie zich onder andere richten op de uitwerking van de details van de verschillende maatregelen:

- Terugbrengen uitstoot elektrisch materieel: in samenhang met de routekaart schoon en emissieloos bouwen werken we samen met de mede-overheden aan een stapsgewijze aanpak via bijvoorbeeld aanbestedingen en standaarden.
- De natuurbank: de details van de wet worden nog uitgewerkt zoals: wanneer kwalificeert natuur als "extra" en wanneer is het gereed genoeg om ingezet te worden? Ook speelt er een discussie over de reikwijdte van de natuurbank, en hoe we als waterschappen er zeker van kunnen zijn dat de eventueel benodigde ruimte ook daadwerkelijk voor de waterveiligheidsprojecten is gereserveerd.
- Het stikstofregistratiesysteem: hoe kunnen we borgen dat waterschappen de door hen ingebrachte stikstofruimte (wat overblijft na salderen) op een ander moment zelf weer kunnen aanwenden.
- De tweede tranche Versneld natuurherstel: op welke wijze kunnen we de tweede tranche inrichten zodat ook projecten van waterschappen die in de eerste tranche niet kwalificeerden (bijvoorbeeld door de omvangseis of door te weinig natura2000 areaal in bezit), alsnog van de regeling kunnen profiteren.
- De gebiedsgerichte aanpak: hoe koppelen we de gebiedsgerichte aanpak voor stikstofreductie en natuurherstel aan overige regionale opgaven in het landelijke gebied zoals klimaatadaptatie en veenweide, bijvoorbeeld via het Nationaal Programma Landelijk Gebied onder de NOVI.

Deze ontwikkelingen zullen via de unielijn met de leden worden afgestemd.

**HET GOEDE GESPREK BINNEN DE UNIE**

Rogier van der Sande/Ilona Elfferich en Willem Wensink

**BESPREEKSTUK****GEVRAAGD BESLUIT**

De LV wordt gevraagd te bespreken:

1. Welke thema's van de LV lenen zich voor het goede gesprek?
2. Op welke manier de LV dit goede gesprek voeren? (qua vorm, deelnemers, frequentie)

**DE KERN VAN HET ADVIES**

In de afgelopen periode is de vraag naar het voeren van het 'goede gesprek' binnen de vereniging vaak gesteld. Vanuit de Ledenvergadering en de Uniecommissies komen signalen dat de agenda van de reguliere vergaderingen helemaal gevuld zijn met actuele bespreekpunten en meer uitvoerende zaken. Daardoor is er vaak geen tijd om het 'goede gesprek' te hebben over ontwikkelingen die op de waterschappen af komen en die voor de LV of die commissie van belang zijn en hoe daarop strategisch ingespeeld kan worden. Er is in toenemende mate behoefte aan zo'n gesprek, dat inzichten oplevert over het 'waarheen', het 'waarvoor', de verbinding tussen diverse relevante agenda's, de verbinding tussen waterschappen en met de omgeving, het langere termijnperspectief etc. De Unie wil een platform bieden waarbinnen waterschappen van elkaar kunnen leren (hoe doe jij dat?).

In de afgelopen jaren vonden binnen de vereniging tal van bijeenkomsten en sessies plaats waar met elkaar gesproken en nagedacht werd over actuele en strategische vraagstukken. Denk aan klankbordbijeenkomsten over uiteenlopende onderwerpen, Steenwegsessies, dijkgravensessies etc. Uit enquêtes blijkt dat dergelijke bijeenkomsten erg in de behoefte voorzien. Ook dragen deze bijeenkomsten bij aan de vitaliteit van het zijn van een vereniging. Tegelijk staan veel van deze bijeenkomsten op zichzelf, ontbreekt samenhang en zijn ze voornamelijk gericht op inspireren. Daarom heeft het Uniebestuur de wens uitgesproken om het goede gesprek binnen de vereniging meer structureel vorm te geven.

Het goede gesprek moet toegevoegde waarde hebben ten opzichte van huidige gesprekken en discussies, het moet over strategische bestuurlijke vragen gaan en moet verder gaan dan alleen inspiratie. Een of meerdere doelen van een goed gesprek zijn:

1. Signaleren;
2. Agenderen;
3. Exploreren;
4. Richting bepalen;
5. Leren.

Om het goede gesprek zo goed mogelijk te faciliteren heeft het Uniebestuur afgesproken om de LV en alle commissies te vragen welke thema's van de LV of die commissie zich lenen voor zo'n goed gesprek en wat de behoefte is.

**OVERWEGINGEN**

Voorgesteld wordt voor de LV en per commissie een lijst met strategische onderwerpen te maken op basis waarvan zo snel mogelijk de eerste themabijeenkomsten georganiseerd kunnen gaan worden. Op basis van deze oogst kan het Uniebestuur dan nader richting bepalen over hoe dit goede gesprek binnen de vereniging te faciliteren.



### 1.1 Welke thema's van de LV lenen zich voor het goede gesprek?

Het gaat hierbij om strategische vraagstukken die thuis horen in het beeldvormende en eventueel oordeelsvormende gedeelte van het BOB-model (beeldvormend, oordeelsvormend, besluitvormend). Het besluitvormende gedeelte kan dan in de reguliere LV plaatsvinden.

### 2.1 Op welke manier wil de LV dit goede gesprek voeren?

De bedoeling is om als LV te bespreken wat de behoefte is. Welke vorm leent zich voor het goede gesprek? Gaat het om een bespreking met alleen de leden van de LV of breder? En met welke frequentie zou een strategische sessie moeten plaatsvinden?

## **VERVOLG**

Deze inventarisatie wordt uitgevoerd bij Uniecommissies en Ledenvergadering. Op basis van de uitkomst neemt het Uniebestuur met het Uniebureau het voortouw om de organisatorische kant verder uit te werken.

Deze inventarisatie sluit aan bij de in april 2021 gehouden enquête naar de ervaringen met digitaal vergaderen en het digitaal bezoeken van evenementen op te halen. De uitkomsten van deze enquête zullen met de uitkomst van deze inventarisatie geagendeerd worden voor de volgende commissievergaderingen en LV.

**KADER BEGROTING 2022**

Toine Poppelaars / Evi Wijnhoff

**BESPREEKSTUK (BESLUITVORMEND)****GEVRAAGD BESLUIT**

De ledenvergadering wordt gevraagd om:

1. in te stemmen met het kader van de begroting 2022, bestaande uit een verhoging van de begroting 2021 met 2,4% (1% contributiestijging en 1,4% inflatiecorrectie);
2. in te stemmen met het procesvoorstel om het budget voor de gezamenlijke campagne voor de waterschapsverkiezingen in 2023 in Q3 van 2021 vast te stellen.

**DE KERN VAN HET ADVIES**

Zoals gebruikelijk wordt binnen onze vereniging voor de zomer besloten over de contouren van de begroting voor het volgende jaar. De waterschappen kunnen bij het opstellen van hun eigen begroting voor het volgend jaar hier dan alvast rekening mee houden. In het najaar zal via de Commissie Bestuurszaken, Communicatie en Financiën (CBCF) en de Ledenvergadering (LV) de volledige begroting aan u worden voorgelegd.

In 2019 hebben we in de CBCF en de LV – naar aanleiding van de notitie “Waterschappen als volwaardige medeoverheid: (financiële) gevolgen voor het Uniebureau” – met elkaar geconcludeerd dat de positie van de waterschappen in de afgelopen jaren sterk gewijzigd is. Geconstateerd is dat de daarbij behorende ondersteuning door het Uniebureau in de afgelopen tijd te kwetsbaar is gebleken. De taken en inzet van het Uniebureau zijn de afgelopen jaren enorm toegenomen (bijvoorbeeld bij IBP, klimaat, energie, circulair, digitalisering), terwijl de Uniebegroting enkel voor inflatie gecorrigeerd werd. Daarom is in 2019 besloten om het Uniebureau weer op sterkte te brengen door in te stemmen met een ingroeimodel van de contributiebijdragen van de aankomende vier jaren. Voor de jaren 2021, 2022 en 2023 is in dit kader 1% per jaar extra contributieverhoging afgesproken.

In 2019 is – bij de evaluatie van de waterschapsverkiezingen – ook afgesproken om bij de waterschapsverkiezingen van 2023 opnieuw de krachten te bundelen, via o.a. een landelijke stemhulp en een gezamenlijke (opkomst bevorderende) campagne. Ook is opdracht gegeven gezamenlijk de aandacht vast te houden en te vergroten door het ontwikkelen van een gezamenlijke publieksaanpak voor de tussenliggende periode en in opmaat naar de volgende verkiezingen. De voorbereidingen voor de waterschapsverkiezingen van 2023 zijn inmiddels gestart. Het plan van aanpak zal worden besproken in de CBCF van 17 september a.s. en de LV van 8 oktober a.s.. Daar zullen we ook de ambities en het benodigde budget aan u voorleggen en met u bespreken. Dit budget wordt vervolgens toegevoegd aan de Unie-begroting voor 2022 en 2023.



## ARGUMENTEN

### Uniebureau weer op sterkte brengen

De afgelopen jaren is de positie van de (Unie van) waterschappen sterk verbeterd. Ook de rol- en taakopvatting van de waterschappen en de bijbehorende ambities worden steeds breder en meer integraal. Dit heeft gevolgen voor het werken bij de waterschappen, en ook bij de Unie. Niet altijd gemakkelijk, maar wel uitdagend, leuk en soms wat (te) veel.

De waterschappen worden volop betrokken bij alle Haagse overleggen die raken aan onze bredere taakopvatting. De samenwerking met VNG en IPO is daarbij sterk geïntensiveerd. De gewijzigde positie heeft echter ook consequenties voor het Uniebureau. Alle overleggen – zowel ambtelijk als bestuurlijk – moeten worden voorbereid, bijgewoond en er moet over worden gecommuniceerd. Ook is het verkrijgen van voldoende draagvlak, zowel ambtelijk als bestuurlijk bij de waterschappen, van cruciaal belang. Hiertoe organiseren we – in coronatijd vooral digitaal – vele themabijeenkomsten, strategiesessies, klankbordgroepen, werksessies en andere bijeenkomsten voor onze leden.

De ambities van de waterschappen proberen we binnen de Unie zo goed mogelijk op te vangen. Daarbij moeten we onvermijdelijk prioriteiten stellen, en moeten we soms leden teleurstellen. Tegelijk zien we nieuwe klussen op ons af komen, zoals de toekomstige bekostiging van het Nederlandse waterbeheer (voorheen het permanent onderhoudsspoor voor het belastingstelsel) en een nieuw interbestuurlijk programma met het nieuwe kabinet.

### Prioriteren

De Uniebegroting bestaat voor 75% uit personeelskosten. Voor 2021 is er uitgegaan in de begroting van 1% cao-verhoging. Uit het recent gesloten (april 2021) cao-akkoord voor 2021 is een stijging van ongeveer 2% afgesproken. Het extra budget wat is vrij gekomen voor het op sterkte brengen van het Unie bureau is daarmee grotendeels uitgegeven aan de extra personeelskosten, voortvloeiend uit deze cao-afspraken. Tevens zijn ook de kosten die buiten onze invloedssfeer vallen, zijnde de werkgeverspremies, in het bijzonder voor de pensioenen, hoger uitpakend dan vooraf begroot.

2020 was een bijzonder jaar door corona, hierdoor was de inflatie voor 2021 niet goed in te schatten. Het CPB hanteerde meerder scenario's, waaruit het bestuur gekozen heeft om het gemiddelde scenario te hanteren. Dit betekende een inflatiepercentage voor 2021 van 0,9%. De meest recente voorspellingen (CPB Maart raming 2021) laten echter zien dat de inflatie rond de 1,9% zal gaan uitkomen.

Door de afspraken in de cao, kosten aan de werkgeverspremies en een hoger inflatiepercentage is het niet mogelijk om in 2021 het Uniebureau verder op sterkte te brengen. Hierdoor is het in 2021 en 2022 onvermijdelijk dat er prioriteiten gesteld moeten worden en niet op elk onderwerp inzet gepleegd kan worden zoals de leden misschien van de Unie verwachten.

### Gezamenlijke aanpak waterschapsverkiezingen

De voorbereidingen voor de waterschapsverkiezingen van 2023 zijn inmiddels gestart. Het plan van aanpak wordt besproken in de CBCF van 17 september en de LV van 8 oktober a.s.. Daar zullen we ook de ambities en het benodigde budget bespreken. Het dan met elkaar vast te stellen budget zal overeenkomstig via de vaste verdeelsleutel worden toegevoegd aan de Uniebegrotingen van 2022 (50%) en 2023 (50%).

Ter indicatie alvast de volgende bedragen:

- Budget waterschapsverkiezingen 2019: € 790.000
- Budget waterschapsverkiezingen 2023:
  - o 'Vaste' kosten (projectkosten, ontwikkeling stemhulp etc.): € 400.000
  - o 'Variabele' kosten (gezamenlijke communicatie): €390.000 – 950.000 (afhankelijk van de nog nader te bepalen ambities)

De ambities (en de daaraan gekoppelde middelen) ten aanzien van de gezamenlijke communicatie moeten nog nader worden bepaald. Hiervoor volgen vanuit de Uniewerkgroep Communicatie en het bestuurlijk panel voor de gezamenlijke publieksaanpak voorstellen voor de CBCF en de LV.

### **BESPROKEN IN**

De CBCF heeft in de vergadering van 21 mei jl. een positief advies gegeven t.a.v. de gevraagde besluiten.

### **VERVOLG/COMMUNICATIE**

Het betreft hier slechts de financiële contouren van de begroting 2021. In de CBCF van 17 september en de Ledenvergadering van 8 oktober a.s. zal de definitieve begroting worden behandeld.

### **FINANCIIEEL**

Voorgesteld wordt om de contributie in 2022 met 2,4% te laten stijgen. Hiervan bestaat 1,4% uit inflatiecorrectie. Hierbij is wat betreft de inflatie uitgegaan van de meeste recente raming van het Centraal Planbureau (CPB) van maart 2021 voor het jaar 2022 (bron: Maart raming, centraal economische plan 2021).

De afspraken over het groeipad zien er voor de komende jaren als volgt uit.

|                                              | <b>2021</b>  | <b>2022</b>   | <b>2023</b>   | <b>2024</b>  | <b>2025</b>  |
|----------------------------------------------|--------------|---------------|---------------|--------------|--------------|
| Verhoging                                    | 1%           | 1%            | 1%            | -            | -            |
| Inflatie (raming CPB mrt. 2021)              | 0,9%         | 1,4%          | 1,5%          | 1,5%         | 1,5%         |
| <b>Contributiebedrag<br/>(x € 1 miljoen)</b> | <b>10,39</b> | <b>10,64*</b> | <b>10,90*</b> | <b>11,07</b> | <b>11,23</b> |

\* Het contributiebedrag is exclusief de kosten voor de gezamenlijke aanpak van de waterschapsverkiezingen.

**Verslag***Agendapunt*  
6**CONCEPT-VERSLAG VAN DE LEDENVERGADERING GEHOUDEN OP  
VRIJDAG 9 APRIL 2021 VIA ZOOM (VIDEOVERGADERING)****Aanwezig:**

Rogier van der Sande (voorzitter), Jan Bonjer (Hollandse Delta), Geert-Jan ten Brink (Hunze en Aa's), Patrick van der Broeck (Limburg), Piet-Hein Daverveldt (Delfland), Jeroen Haan (De Stichtse Rijnlanden), Hetty Klavers (Zuiderzeeland), Toon van der Klugt (Schieland en de Krimpenerwaard), Luc Kohsiek (Hollands Noorderkwartier), Luzette Kroon (Fryslân), Sander Mager (Uniebestuur/Amstel, Gooi en Vecht), Bert Middel (Noorderzijlvest), Marijn Ornstein (Vallei en Veluwe), Hein Pieper (Rijn en IJssel), Toine Poppelaars (Scheldestromen), Erik de Ridder (De Dommel), Dirk-Siert Schoonman (Drents Overijsselse Delta en Uniebestuur), Ineke van Steensel-van Hage (Rijnland), Wim Stegeman (Vechtstromen, *plv. Stefan Kuks*), Gerhard van den Top (Amstel, Gooi en Vecht), Co Verdaas (Rivierenland), Lambert Verheijen (Aa en Maas) en Kees Jan de Vet (Brabantse Delta)

*Uniebureau:*

Meindert Smallenbroek (secretaris), Miranda Pieron en Eric de Vries (verslag)

**Afwezig:**

Stefan Kuks (Vechtstromen)

**1. Opening**

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen van harte welkom in deze virtuele ZOOM-omgeving.

- Marijn Ornstein is als nieuwe dijkgraaf van Waterschap Vallei en Veluwe vandaag voor het eerst in de ledenvergadering aanwezig.
- Aan het slot van deze vergadering zal het woord speciaal worden gericht aan Lambert Verheijen die vandaag voor het laatst de ledenvergadering bijwoont.
- Wim Stegeman vervangt wegens ziekte Stefan Kuks namens Waterschap Vechtstromen.

**TER CONSULTATIE****2. Actuele ontwikkelingen****2.1 Stand van zaken stikstof  
(bijlage LV 21-5).**

De voorzitter vraagt of er n.a.v. de informatie in de mededeling vragen of opmerkingen zijn. Dit is niet het geval.

**2.2 Stand van zaken monitoring corona op rwzi's  
(bijlage LV 21-6).**

Gisteren is demissionair minister Hugo de Jonge op werkbezoek geweest bij een rwzi van het Hoogheemraadschap van Rijnland in Leiden. Tijdens dit werkbezoek zijn de meerjarige afspraken binnen de driehoek 'beleid – kennis – uitvoering' en de potentie van 'Big Brown Data' symbolisch beklonken.



Sander Mager komt nog terug op het eerder in de ledenvergadering genoemde punt over de duiding van de monitoringsresultaten. De afspraak is dat de duiding voorlopig landelijk gebeurt, door het RIVM, en dat dit later over gaat naar de GGD's.

Luzette Kroon vindt het goed dat die afspraken nu helder zijn en vraagt met name aandacht voor de communicatie van de duidingsresultaten, op basis waarvan gemeenten en GGD's hun aanpak kunnen aanpassen.

### **2.3 Wet decentraal bestuur (bijlagen LV 21-7a en b).**

De voorzitter vraagt of er n.a.v. de informatie in de mededeling vragen of opmerkingen zijn. Dit is niet het geval.

### **2.4 Overige actuele ontwikkelingen**

Toine Poppelaars meldt dat onlangs is gesproken over de compensatie voor de gemaakte coronakosten in het Bestuurlijk Overleg Financiële Verhoudingen tussen Unie, IPO, VNG en de ministeries van BZK en Financiën. De compensatie over het jaar 2020 is inmiddels goed geregeld, maar over 2021 moeten eveneens heldere afspraken komen, omdat voor dat jaar de financiële klappen het grootst zullen zijn. Alhoewel de ministers tot nu toe geen afspraken voor de langere termijn willen maken, in afwachting van de formatie, heeft de Unie dringend opgeroepen om de compensatieregeling wel zo snel mogelijk voor heel 2021 vast te stellen.

## **TER BESLUITVORMING**

### **3. Bijdragen van het Rijk (bijlagen LV 21-8a en b)**

Toine Poppelaars leidt het agendapunt in. Verschillende keren hebben de leden het gesprek gevoerd over de mate waarin en voorwaarden waaronder de waterschappen aanspraak willen maken op financiële bijdragen vanuit het Rijk. Om hier een duidelijk lijn in te kunnen trekken, en afwegingen hierover in de toekomst consistent te kunnen maken, is een afwegingskader opgesteld. Samengevat komt het hier op neer: de waterschappen financieren hun kerntaken via het eigen belastingstelsel. Het betreft dan de structurele uitvoeringskosten voor primaire activiteiten. Voor bijkomende taken met incidentele implementatiekosten zou wel compensatie vanuit het Rijk kunnen worden gevraagd. Het blijft uiteindelijk maatwerk voor specifieke gevallen, afhankelijk van de omvang van de bijdrage en de daaraan gestelde voorwaarden. De Unie trekt ook hierin samen op met het IPO en de VNG, alhoewel bij die koepels sprake is van een andere situatie, omdat zij geen eigen belastingstelsel hebben voor de financiering van hun taken.

Patrick van der Broeck kan kort zijn: mee eens. Bedenk echter wel dat het ene waterschap het andere niet is. Laten we elkaar ook steunen op dossiers die belangrijk zijn voor een deel van ons.

Kees Jan de Vet spreekt zijn waardering uit voor het afwegingskader. De komende jaren zullen we deze afweging vaker moeten gaan maken, gezien het toenemende beroep dat op waterschappen wordt gedaan voor bijdragen aan maatschappelijke uitdagingen. Daar hebben we kaders voor nodig. Daarbij wel de oproep: neem in het vervolg bij het afsluiten van akkoorden onze financiële randvoorwaarden al zo goed mogelijk mee, laten we hierin actief het gesprek aangaan (daarom niet meer spreken van



'hand ophouden'), en zorg ervoor dat we niet 'ondersneeuwen' doordat de andere koepels hard op de deur kloppen voor grote bijdragen voor hun taken, zoals de jeugdzorg. Dat is ook nodig, maar moet principieel los staan van de bijdragen waar wij het over hebben en die ook nodig zijn. Laten we hier met elkaar ook op de niet-spannende momenten het gesprek met elkaar over voeren, bijvoorbeeld als het gaat om de voorwaarden waaronder we meewerken aan aquathermie oplossingen in het kader van de gemeentelijke warmteplannen.

Co Verdaas stemt in met het afwegingskader. Hij stelt voor om de communicatie naar de achterban hierover positief in te steken: wij staan zelf aan de lat om de uitvoering van de kerntaken te bekostigen en daar hoort een verantwoordelijkheid bij. We moeten daar zelfbewust mee omgaan. Daar waar we werk verrichten moeten we zorgen voor financiële middelen om dat mogelijk te maken, ook als het gaat om het op peil houden van onze bedrijfsvoering (o.a. digitalisering) om onze taken goed te kunnen blijven doen. Spreker vraagt zich verder af hoe ook binnen de waterschapsbesturen het gesprek over dit soort belangrijke strategische onderwerpen op de Unieagenda gevoerd kan worden. Het is belangrijk om hiervoor breed draagvlak te hebben. Hij zou graag met de andere voorzitters ervaringen hiermee en ideeën hierover uitwisselen.

Erik de Ridder dankt voor de verhelderende notitie. Hij herkent het laatste punt van de vorige spreker, omdat juist de bijdragen van waterschappen aan maatschappelijke thema's onderwerp van discussie zijn in de waterschapsbesturen, en dus ook de financiering daarvan. Dat betekent dat er ook betrokkenheid nodig is van dit soort afwegingskaders en afspraken binnen de koepel. De waterschapsbesturen moeten zelf kunnen blijven besluiten in welke mate het waterschap zich inzet voor welke maatschappelijke belangen.

Luzette Kroon deelt haar complimenten en verwijst naar de discussie hierover in de CBCF. Burgers en bedrijven betalen uiteindelijk sowieso de rekening voor de kosten, is het niet via de waterschapsbelasting dan is het via rijksbelastingen. Als het gaat om incidentele lasten die volgen uit nationaal of internationaal beleid, dan is het goed om de discussie over extra incidentele bijdragen stevig te voeren. Wanneer overheidstaken worden overgedragen is het nodig dat ook de financiering daarvan goed wordt geregeld. En eens met spreker De Vet: het is nodig om een goed beeld te hebben van de financiële consequenties wanneer we akkoorden sluiten of afspraken maken.

Toine Poppelaars dankt de leden voor hun steun. Hij herkent dat betrokkenheid van de waterschapsbesturen goed is voor het uiteindelijke draagvlak voor dit soort sectorbrede afwegingskaders. De verschillen tussen het perspectief op de bijdrage van het waterschap aan opgaven die niet tot de strikte kern van het waterschapswerk behoren zullen de komende jaren alleen maar groter worden. Dat maakt het spannend. Voorop in de afwegingen staat dat we het belangrijk vinden om autonome beslissingen te kunnen blijven maken daar waar het gaat om de waterschapstaken, ook wanneer er sprake is van financiële bijdragen van het Rijk. Spreker neemt de adviezen van voorgaande sprekers mee, m.b.t. het financiële beeld bij afsluiten van akkoorden en afspraken en de afstemming met de andere decentrale koepels. Komende jaren zullen we ervaring met dit kader moeten opdoen, met de nodige evaluaties en eventueel bijstellingen.

De voorzitter herkent de wens van de leden om met elkaar te spreken over hoe we de waterschapsbesturen kunnen meenemen in dit soort onderwerpen. Ieder kan een eigen weg bewandelen met het bestuur, maar die wegen beïnvloeden elkaar wel, via de regionale en landelijke politieke lijnen. We moeten met respect en begrip voor de besluiten van de individuele waterschappen landelijk zo goed mogelijk een lijn trekken richting onze partners.

De voorzitter concludeert dat de ledenvergadering het afwegingskader vaststelt.

#### **4. Advies van ROB artikel 2 onderzoek uitvoeringslasten Klimaatakkoord (bijlagen LV 20-9a en 9b).**

Dirk-Siert Schoonman leidt het agendapunt in. De Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) heeft in opdracht van het Rijk in 2020 een onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringskosten voor de decentrale overheden van de maatregelen die voortkomen uit het Klimaatakkoord. Het gaat in dit onderzoek om extra kosten van het ambtenarenapparaat en advieskosten, die verband houden met nieuwe taken of intensivering van bestaande taken. Het gaat dus niet over investeringskosten. De omvang van de uitvoeringslasten voor de waterschappen voor 2024 wordt ingeschat op €21,9 miljoen en voor provincies en gemeenten op respectievelijk, €42,2 en €656 miljoen. Gemiddeld gaat het per waterschap dus om een bedrag van ruim 1€ miljoen per jaar. Dat is voornamelijk ambtelijke inzet van gemiddeld 10 fte. De Raad voor het Openbaar Bestuur heeft zeven aanbevelingen gedaan. Verzoek aan de leden is om onze reactie op deze aanbevelingen vast te stellen.

Toon van der Klugt is het eens met het voorliggende stuk, maar uit wel zijn zorg over de governance. Hij heeft geen goede ervaringen met de RES-structuur en vindt deze hier veel te complex voor. Hij zou graag zien dat deze hier niet voor wordt ingezet.

Luzette Kroon is blij met de extra aandacht voor veenweidegebieden en het faciliteren van aquathermie. Dat past bij de gedachte van 'één overheid'. De discussie over het doorberekenen van expertise zal zeker nog gaan spelen.

Jeroen Haan is het eens met de reactie, maar oneens met de mogelijke RES-governance. Dat is geen goed voorbeeld wat hem betreft van hoe we het moeten organiseren. Beter aansluiten bij gebiedsprocessen.

Dirk-Siert Schoonman neemt mee dat er kritisch naar de geschiktheid van de RES-structuur moet worden gekeken. Daar zijn wisselende ervaringen mee en bovendien zijn we daar nog niet klaar mee. Wat betreft de inzet op aquathermie: daar hebben we als waterschappen in ieder geval een verantwoordelijkheid vanuit het vergunningverleningsperspectief. In hoeverre daaraan verdere inzet en expertise wordt besteed is aan het waterschap zelf.

De voorzitter stelt vast dat de ledenvergadering akkoord gaat met het gevraagde besluit en instemt met de reactie op de ROB-aanbevelingen.

#### **5. Voortgangsrapportage en update Baseline Basis op Orde (bijlagen LV 21-10a t/m c; bijlage LV 21-10b is vertrouwelijk)**

Toine Poppelaars leidt het agendapunt in. De baseline Basis op orde is het minimale ambitieniveau waaraan de waterschappen willen voldoen op het gebied van digitalisering. Die is in 2018 voor het eerst vastgesteld. De voortgang op die afspraken is in beeld gebracht en de afspraken zijn geactualiseerd op basis van de huidige wet- en regelgeving. De voortgangsrapportage is als vertrouwelijk stuk gedeeld, omdat deze echt bedoeld is voor de waterschappen zelf, ten behoeve van het interne verbeterproces. De geactualiseerde afspraken zullen – indien die door deze vergadering worden vastgesteld – worden gepubliceerd als herijkte ambitie. Uit de voortgangsrapportage kunnen we opmaken dat de waterschappen er alles aan doen om de digitale basis – ook als het gaat om cybersecurity – op orde te hebben. Ook zien we dat er nog veel werk aan de winkel is om de ambities te halen. Daarvoor het nodig om dit onderwerp ook binnen de waterschappen zowel ambtelijk als bestuurlijk prioriteit te geven. Spreker verwijst naar de handreiking voor bestuurders die de Unie hierover heeft opgesteld, met een

aantal vragen die tot inzicht kunnen leiden over de stand van zaken binnen de eigen organisatie. Daarnaast geeft hij aan ook met Het Waterschapshuis (o.a. Piet-Hein Daverveldt) in gesprek te zijn over de rol die zij kunnen pakken om de waterschappen in deze transitie te ondersteunen.

Piet-Hein Daverveldt is het eens met de besluiten, maar voelt zich wel uitgenodigd tot reflectie. Digitalisering is geen bijzaak, maar is een taak voor alle portefeuillehouders die zich bezighouden met de primaire processen. Dat we er gezamenlijk maar gedeeltelijk in slagen om die ambities in 2018 helemaal te realiseren geeft ook aan hoe lastig het is om de omvang van deze opgave goed in te schatten. We moeten de herijkte ambities niet alleen bekrachtigen maar het werk daaraan ook versnellen. We zoeken elkaar daarbij echt nog te weinig op en de financiële opgave is voor individuele waterschappen vaak groot. Aarzel niet om bij Het Waterschapshuis aan te kloppen voor ondersteuning. De situatie bij Waternet moeten voor ons allen een 'wake-up call' zijn. Ook binnen de Kring Directeuren Waterschappen wordt de samenwerking met Het Waterschapshuis nu besproken; hierover zal daarna ook bestuurlijk het gesprek plaatsvinden.

Ineke van Steensel-van Hage ondersteunt het advies. Digitale transformatie is een voortdurende ontwikkeling, met veel verschillende aspecten. Denk bijvoorbeeld ook aan de nieuwe kennis en kunde die binnen de waterschappen hierover nodig is. Zet het thema digitale veiligheid prominent in de agenda van de bestuurders en neem het op als apart thema in een bestuurlijke portefeuille, zodat het de aandacht krijgt die het nodig heeft. Spreker is voor een grotere rol voor Het Waterschapshuis in dezen.

Marijn Ornstein gaat akkoord met het voorliggende voorstel. Let bij cybersecurity/informatieveiligheid bijvoorbeeld ook op fysieke toegankelijkheid van gevoelige plekken. Zo moet een kwaadwillende niet zomaar kunnen binnenwandelen en achter een PC plaatsnemen. Verzoek is om die component van digitale veiligheid ook goed mee te blijven nemen.

Toon van der Klugt spreekt over een dilemma. Hij is het eens met de voorgestelde besluiten, maar ziet ook in de praktijk dat het, ook met alle zeilen bij, gewoon heel lastig wordt om het geambieerde volwassenheidsniveau voor cybersecurity te halen voor het einde van 2021. Zou het, voor een realistisch beeld, niet beter zijn om die ambities wat ruimer te stellen, als dat beter in lijn is met het beste dat we in de praktijk kunnen bereiken? Anderzijds is het wel van groot belang dat de urgentie op dit onderwerp blijft.

Wim Stegeman onderstreept de woorden van de vorige spreker. Inhoudelijk volledige steun voor het voorstel, maar voor sommige zaken is inderdaad meer tijd nodig. We doen ongelofelijk ons best, maar dan nog is niet alles haalbaar.

Toine Poppelaars geeft aan dat de invloed van menselijk handelen, ook 'op locatie', wordt meegenomen in dit dossier, n.a.v. vraag van Marijn Ornstein. Wat betreft de gestelde ambities stelt hij dat het goed is om die niet te vertragen, omdat de kans dan groot is dat de urgentie toch afneemt. Over de hele linie gezien zijn we als sector goed op weg en de ambities zijn grotendeels haalbaar. Aan het onmogelijke is niemand gehouden; het gaat hier om een inspanningsverplichting en niet om een resultaatverplichting. En die inspanning wordt duidelijk geleverd; dat moeten we ook zo houden.

Gerhard van den Top vindt het fijn dat dit onderwerp ook weer vandaag de aandacht heeft. Wij waren in de veronderstelling dat we keurig op koers zijn om cybersecurity op orde te krijgen, maar we wisten eigenlijk te weinig over hoe het er precies voor stond. Dus hou dat echt goed in de gaten. Het heeft nog niet zo lang de status van bestuurlijk onderwerp, alhoewel we als bestuur natuurlijk wel tot verantwoording worden geroepen als het niet goed gaat. Moet dus goed belegd zijn, niet alleen vanuit middelen, maar ook vanuit bewustzijn en kaderstelling van het algemeen bestuur op dit onderwerp. Lastig, want het is een heel technisch onderwerp, maar tegelijkertijd gaat het om enorme kredieten waar we met elkaar besluiten om dit op orde te hebben. Belangrijkste ontdekking: integrale beeld van

wat dat betekent voor veiligheid, privacy en kostenbeheerskant. Dat is een puzzel. Vorig jaar met wet-houder ingreep aangekondigd om te kijken naar hoe wij met elkaar echt in positie zijn als bestuurders om te kunnen beoordelen hoe de cybersecurity ervoor staat. Ook door het ILT-rapport dat vorige week is uitgekomen wordt die noodzaak bevestigd. Een belangrijke vraag voor ons allen is: waar staan we nu echt? Kloppen onze eigen inschattingen, ook als we die extern laten valideren? Bij ons is gebleken dat de praktijk weerbarstig is. Spreker deelt zijn wens om met elkaar uit te wisselen hoe ieder hier zicht op heeft en op welke wijze dit onderwerp intern is belegd, ook bestuurlijk. Zijn er kaders of monitoringswijzen die hier handvatten bij bieden?

Toon van der Klugt benadrukt nogmaals, in het licht van wat de vorige spreker zegt, dat een aantal ambities echt krap gesteld zijn in het huidige overzicht.

De voorzitter dankt de leden voor hun inbreng op dit punt. Het is helder dat er bij verschillende waterschappen sprake is van verschillende snelheden waarin de ambities waar kunnen worden gemaakt. Ook is het helder dat we allen alle zeilen bij zetten om dit op orde te hebben. De gedane suggesties en opmerkingen worden meegenomen naar de andere gremia die hierbij zijn betrokken.

De voorzitter constateert dat de ledenvergadering instemt met de geactualiseerde afspraken in de baseline 'Basis op orde', het minimale ambitieniveau voor digitalisering van de waterschappen, en de bijbehorende aspecten in het voorgestelde besluit.

## **6. Jaarrekening 2020 (bijlagen LV 21-11a t/m d).**

De voorzitter stelt vooraf vast dat de ledenvergadering instemt met behandeling van het nagezonden stuk (betreft de goedkeuringsverklaring van de nieuwe accountant).

Toine Poppelaars informeert de leden over de nieuwe accountant van de Unie van Waterschappen: Publiek Belang Accountants. Zij hebben zich snel ingelezen in de stukken. Ze leggen meer nadruk op de gevolgde processen en bijvoorbeeld minder nadruk op de waarde van het Unieband t.o.v. de vorige accountant. De controlebevindingen zijn in de vorm van het rapport van bevindingen gedeeld met de penningmeester en bestuur. Uit dit rapport komt een aantal aanbevelingen om onze administratie, processen en controles nog verder te verbeteren. Daar werken we in 2021 aan. Daarbij ligt de focus nog steeds op de projecten en andere samenwerkingsvormen die zijn ondergebracht in het projectenbureau. Dit om de bijkomende risico's te beheersen en te beperken tot een minimum. Tevens zijn er naar aanleiding van de ICT-audit diverse aanbevelingen gedaan op het gebied van professionalisering en digitalisering van de administratie. Deze worden in overleg met onze cloud-/softwareleverancier nader onderzocht en waar nodig en mogelijk verbeteringen aangebracht. We zijn blij te kunnen melden dat de accountant inmiddels een goedkeurende verklaring heeft afgegeven.

Wim Stegeman feliciteert het Uniebestuur met het voorliggende stuk. Echter: klopt het dat de Wet normering topinkomens (WNT) niet is gecontroleerd.

Toon van der Klugt deelt zijn complimenten: de Unie heeft veel voor elkaar gekregen in het lastige coronajaar 2020.

Ineke van Steensel-van Hage is eveneens vol lof. Wel vraagt zij zich af wat de achtergrond is van beslispunt 3; is het niet logischer die bedragen vrij te laten vallen en kosten in nieuwe (of bijgestelde) begrotingen op te nemen?



Piet-Hein Daverveldt is blij met het voorliggende document. De extra aandacht voor projecten is een goede zaak. Hij vraagt wel aandacht voor de leesbaarheid van de tabellen; de projecten in de kolommen 'gerealiseerd' en 'begroot' komen niet altijd overeen.

Toine Poppelaars licht toe dat het bij punt 3 gaat om geld dat specifieke voor die projecten is gelabeld, bijvoorbeeld omdat het vanuit externe bronnen komt. Het door Piet-Hein Daverveldt genoemde punt van de tabellen wordt in de volgende jaarrekening meegenomen.

*Na navraag bij het Uniebureau: het klopt dat de anticumulatiebepaling uit de WNT niet is gecontroleerd. Ofwel: de accountant heeft niet gecontroleerd of directie- en bestuursleden naast hun functie bij de Unie nog andere functies bekleden die onder de Wet Normering Topinkomens (WNT) vallen. De vergoedingen (bedoeld in de WNT) die topfunctionarissen ontvangen bij andere partijen (niet zijnde de Unie van Waterschappen) moeten daar gecontroleerd worden door de desbetreffende accountant. De Unie heeft geen invloed en daarmee geen overzicht op welke vergoedingen dit betreft.*

De voorzitter feliciteert de penningmeester en het Uniebureau met een mooie jaarrekening en stelt vast dat de ledenvergadering akkoord gaat met de jaarstukken van de Unie van Waterschappen over 2020, inclusief de genoemde aspecten in het voorgestelde besluit.

## HAMERSTUKKEN

### 7. Ontwikkelplan Landelijke Voorziening Overstromingsinformatie (bijlagen LV 21-12a t/m c).

Het ontwikkelplan LVO is inmiddels door zowel CWK als CBCF goedgekeurd in februari/maart. Beide commissies hebben aangegeven dat er vanuit de waterschappen een trekker gevonden moet worden voor de vervolgfase, zodat de waterschappen ervan verzekerd zijn dat de nodige kennis, kunde en achtergrond wordt meegenomen in het vervolg.

De voorzitter ziet dat drie leden op dit punt nog inbreng willen leveren.

Luc Kohsiek stemt in met een Landelijke Voorziening Overstromingsinformatie, vanwege het algemene belang ervan. Hij zou graag zien dat hiervoor bestaande structuren worden gebruikt, zoals het Informatiehuis Water, en dat er geen nieuwe organisaties worden opgetuigd.

Toon van der Klugt stemt in en informeert naar de financiële implicaties van het vervolgtraject; dergelijke ICT-trajecten kunnen ontzettend omvangrijk worden.

Luzette Kroon benadrukt nogmaals dat het belangrijk is dat we geen dingen dubbel gaan doen. De nieuwe oplossing moet bruikbaar zijn in het verlengde van de goede dingen die al bestaan.

De voorzitter geeft aan dat deze aandachtspunten worden meegenomen en stelt vast dat de ledenvergadering akkoord gaat met een uitwerkingsfase van de Landelijke Voorziening Overstromingsinformatie en een bijdrage daarin via de Uniebegroting. Bij een volgende stap zal wederom een voorstel worden voorgelegd, met daarin meer over de financiële implicaties van het vervolg van het traject.



## **8. Beheer Digitale Delta Naar IHW (bijlagen LV 21-13a en b).**

Samen met Rijkswaterstaat en de provincies vormen de waterschappen de partners van het Informatiehuis Water (IHW). Het IHW zet zich in voor eenduidige, toegankelijke en bruikbare informatie over water. Door het beheer van de Digitale Delta API's aan het takenpakket van IHW toe te voegen (nu in beheer van RWS) wordt het voor waterschappen gemakkelijker om gestandaardiseerde data over bijvoorbeeld de hoogte van de waterstanden op te halen en te delen. Daarom dit voorstel.

De voorzitter constateert dat de ledenvergadering:

1. instemt met het voorstel van het Informatiehuis Water (IHW) dat zij vanaf 2022 het beheer van de Digitale Delta API (DD API) als taakuitbreiding overnemen van Rijkswaterstaat; en
2. instemt met het opnemen van de kosten voor de DD API in het IHW-basisbudget. Het opnemen van de DD API inclusief de doorontwikkeling ervan kost de waterschappen jaarlijks gezamenlijk € 64.730,16. Dit bedrag zal vanaf 2022 meelopen in de jaarlijkse indexering van de IHW-begroting en wordt door IHW gefactureerd bij de 21 waterschappen.

## **9. Overdacht ICT-systemen en community van samenwerkingsverband bronhouders Basisregistratie Grootschalige Topografie (bijlagen LV 21-14a t/m d).**

Het bureau Samenwerkingsverband voor de Basisregistratie Grootschalige Topografie (SVB-BGT) houdt dit jaar op te bestaan. Het SVB-BGT werd in 2014 opgericht om de inrichting van de basisregistratie grootschalige topografie (BGT) in goede banen te leiden. De BGT-bronhouders (waaronder de waterschappen) zijn nu bij de beheerfase aangekomen waarbij het SVB-BGT als ondersteunend bureau geen rol meer speelt. Om deze reden worden de ICT-systemen medio 2021 overgedragen aan het Kadaster. De huidige samenwerking tussen bronhouders wordt als zeer waardevol gezien. Om die reden wordt voorgesteld om de zogenoemde 'community' voort te zetten onder de vlag van SVB-BGT door middel van een ondersteunend landelijk secretariaat bij VNG-Realisatie. Daarom besluiten 2b en c gevraagd van de waterschappen.

De voorzitter constateert dat de ledenvergadering instemt met het voorgestelde besluit:

- overdracht van de door waterschappen toegezegde contributiegelden naar het Kadaster voor de ICT-systemen in 2021 en 2022;
- het concept-overdrachtsplan voor het voortzetten van de community van het SVB-BGT bij VNG-Realisatie; en
- de geschatte jaarlijkse kosten voor het continueren van de community, namelijk € 12.000 voor alle waterschappen tezamen.

## **10. Verslag van de extra ledenvergadering gehouden op 12 februari 2021 (bijlage LV 21-15).**

De voorzitter stelt vast dat de ledenvergadering inhoudelijk en redactioneel instemt met de notulen van de vorige (extra) ledenvergadering. Er zijn geen opmerkingen 'naar aanleiding van'. Met dank aan de notulist voor de verslaglegging.



## TER INFORMATIE

### 11. Mededelingen

#### 11.1 **Stand van zaken inzet nieuw kabinet (bijlage LV 21-16).**

Geen opmerkingen.

#### 11.2 **Stand van zaken aanpassing belastingstelsel (bijlage LV 21-17).**

Toon van der Klugt vraagt of het overleg met VNO-NCW al heeft plaatsgevonden en wat daar de uitkomsten van zijn.

Piet-Hein Daverveldt vindt dat we moeten vasthouden aan het zwaarbevochten compromis, inclusief alle onderdelen daarvan. Pas het niet opnieuw aan.

Luc Kohsiek sluit zich bij vorige spreker aan.

De voorzitter noemt nog dat de laatste opmerkingen bekrachtigd zijn door brieven vanuit verschillende politieke gelederen. Hij geeft aan dat het gesprek heeft plaatsgevonden en dat het een goed gesprek was waar veel is uitgewisseld. Het standpunt van VNO-NCW is begrijpelijk, gezien de eerdere ervaringen met een dergelijke tariefdifferentiatie in het gemeentelijk belastingstelsel. Vanuit de sector zijn wij het duidelijk met elkaar eens dat we bij de voorstellen willen blijven zoals die in december 2020 zijn vastgesteld. Het is nu zaak om een goede manier te vinden waarop onze intentie van de kan-bepaling rondom de tariefdifferentiatie duidelijk kan worden gemaakt bij de nieuwe wet, zodat daar geen oneigenlijk van gemaakt kan worden.

#### 11.3 **Stand van zaken Omgevingswet (bijlage LV 21-18).**

Toine Poppelaars noemt dat er op 15 april een extra CBCF wordt ingelast om het voorstel dat is aangepast op basis van de schriftelijke reacties met elkaar te bespreken. We bepalen dan het standpunt dat we meenemen richting het Bestuurlijk Overleg op 21 april as.

#### 11.4 **Waterschappen en de toeslagenaffaire (bijlagen LV 21-19a t/m e).**

Toine Poppelaars geeft aan dat er in de CBCF uitgebreid over dit punt is gesproken. De slachtoffers van de toeslagenaffaire zullen worden gecompenseerd. Onder de voorwaarden dat alles juridisch goed moet zijn geregeld, dat de Belastingdienst de persoonsgegevens van de gedupeerden aanleveren en dat de waterschappen worden gecompenseerd voor de gederfde inkomsten. De leden worden hierover (via de CBCF in de eerste instantie) op de hoogte gehouden.

#### 11.5 **Verlengen looptijden Manifest MVI en Green Deal Duurzaam GWW 2.0 (bijlage LV 21-20).**

Geen opmerkingen.

#### 11.6 **Werkplan Bureau Brussel 2021 (bijlagen LV 21-21a en b).**

Geen opmerkingen.

#### 11.7 **Volgende fase gezamenlijk publieksaanpak (bijlage LV 21-22).**

Geen opmerkingen.

## 12. Rondvraag

De voorzitter vraagt of er nog opmerkingen zijn voor de rondvraag.

Luzette Kroon zou graag een keer nader overleggen over de rol van waterschappen bij calamiteiten in het gebied zoals het uitbreken van de vogelgriep. Wat als de er in de veiligheidsregio te weinig capaciteit is om de regie hierop te nemen? Speelt dit bij andere waterschappen en hoe gaat men hiermee om?

Toon van der Klugt stelt voor om in de dijkgravensessie ter inspiratie het punt op te pakken over het betrekken van waterschapsbesturen bij de besluiten die in de Uniecommissies en in de ledenvergadering worden genomen. Dat is verschillende keren aan bod gekomen in de afgelopen vergadering; nuttig om daarover met elkaar uit te wisselen.

Erik de Ridder is verheugd te kunnen melden dat de onderhandelaars een akkoord over de waterschaps-cao hebben bereikt. De vakbonden leggen het onderhandelaarsakkoord op 28 april a.s. voor aan hun achterban. Het nieuws wordt vandaag ook openbaar gemaakt.

Gerhard van den Top kan zich vinden in de suggestie van spreker van der Klugt. Hij geeft aan dat het ook nuttig is om daarbij weer eens stil te staan bij de inrichting van de Uniegrema en hoe en op welk moment besluitvorming daarbinnen plaatsvindt. Niet om dat 'revolutionair' anders te gaan doen, maar wel om er weer eens kritisch naar te kijken hoe de verschillende gremia op elkaar aansluiten.

Jan Bonjer deelt mee dat Hollandse Delta druk bezig is met 'een uitweg' uit de huidige situatie. Binnenkort vindt de vergadering plaats waarin het algemeen bestuur een tijdelijk college aanwijst.

Vervolgens richt de voorzitter een speciaal woord van dank richting Lambert Verheijen die vandaag voor het laatst present is in de ledenvergadering. Hij neemt afscheid wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Ter ere van deze zeer gewaardeerde collega bestaat de Zoom-achtergrond van de voorzitter uit een bos (symbolische) rode rozen. Lambert Verheijen mogen we 'een monument' noemen. Hij is lang voorzitter geweest en was vooral een goede 'verteller' over bijvoorbeeld natuur, water, ruimtelijke ordening of gebiedsgeschiedenis. Je kunt dan heel goed merken dat hij een onderwijsachtergrond heeft. Lambert Verheijen wordt zeer gewaardeerd als collega, die op inhoud altijd zeer vasthoudend was. Dank daarvoor, namens de gehele ledenvergadering!

Lambert Verheijen dankt de voorzitter voor de mooie woorden en zegt na het bereiken van zijn pensioengerechtigde nog wel het een en ander van plan te zijn. Er is nu meer tijd voor hobby-achtige activiteiten: 'terug naar studententijd'. In 2005 is spreker dijkgraaf geworden en kwam toen tot de ontdekking dat er na 12 jaar dienst als watergedeputeerde nog altijd heel veel over het waterbeheer was te leren. Wat hij nog altijd ziet als een goede beweging is de politisering van de waterschappen, waarmee de waterschappen beter opgenomen zijn in de verschillende politieke families. En naarmate de discussies maatschappelijker worden, zullen de discussies binnen de waterschappen steeds politieker worden. Veel succes gewenst voor iedereen!

## 13. Sluiting

De voorzitter bedankt eenieder voor de inbreng. De volgende ledenvergadering vindt plaats op vrijdag 25 juni 2021.

## **STAND VAN ZAKEN AANPASSING BELASTINGSTELSEL**

In de Ledenvergadering van de Unie van 11 december 2020 zijn drie besluiten genomen over het belastingstelsel van de waterschappen:

1. unanieme vaststelling van voorstellen die enkele urgente knelpunten moeten oplossen en van meekoppelkansen die het stelsel verder verbeteren;
2. samen met het ministerie van IenW gaan verkennen wat de mogelijkheden zijn om te komen tot een wendbaarder belastingstelsel, dat makkelijker kan mee-ademen met ontwikkelingen in de opgaven en omgeving van de waterschappen;
3. samen met het ministerie van IenW volgende stappen gaan zetten in het toekomstbestendiger maken van de bekostiging van het waterbeheer en daarbij de onderwerpen die de waterschappen en stakeholders in het bijzonder belangrijk vinden en expliciet hebben genoemd een plaats geven.

Nog dezelfde dag zijn deze besluiten bij brief overgebracht aan de minister van IenW. Sindsdien is de Unie in diverse trajecten samen met het ministerie van IenW bezig om er voor te zorgen dat de besluiten daadwerkelijk in de praktijk worden gebracht. Deze mededeling geeft de huidige stand van zaken weer.

### **1. WETGEVINGSTRAJECT VOORSTELLEN VOOR KNELPUNTEN EN MEEKOPPELKANSSEN**

Voor het kunnen toepassen van de voorstellen met betrekking tot de knelpunten en de meekoppelkansen door de waterschappen is een wijziging van de Waterschapwet (en dus behandeling door het parlement) nodig. Het lag aanvankelijk in de lijn der verwachtingen dat de minister van IenW de voorstellen van de waterschappen in januari met haar appreciatie ter kennisname aan de Tweede Kamer zou aanbieden en de voorbereiding van wetgeving eveneens in januari zou starten. Naar aanleiding van de kritiek van VNO-NCW op de tariefdifferentiatie gebouwd heeft de minister, die inmiddels demissionair geworden was, echter begin februari besloten pas op de plaats te maken. Vervolgens zijn in een overleg op 24 februari tussen de minister, de voorzitter van MKB Nederland (op dit dossier optredend mede namens VNO-NCW) en de voorzitter van de Unie de volgende afspraken gemaakt:

- de minister stuurt het pakket met belastingvoorstellen van de waterschappen (Uniebrief aan de minister met bijlage van 11 december 2020) naar de Tweede Kamer; dit is op 25 februari gebeurd;
- het ministerie gaat – samen met de Unie – verder met de voorbereiding van wetgeving voor de overige voorstellen. In het overleg werd bevestigd dat de overige voorstellen van de waterschappen wel op draagvlak van VNO-NCW kunnen rekenen;
- er vindt nader overleg tussen Unie en VNO-NCW plaats over (het uitgangspunt van) de tariefdifferentiatie gebouwd.

Als Unie hebben wij het initiatief genomen voor het overleg met VNO-NCW met als doel om alsnog steun voor het uitgangspunt te krijgen dat achter het voorstel van de tariefdifferentiatie ligt. Dit uitgangspunt houdt in dat er voor de waterschappen een mogelijkheid ontstaat om tot gelijkmatiger lastenontwikkeling binnen de watersysteemheffing gebouwd te komen. Op het moment van schrijven lopen de gesprekken nog. Desondanks verwachten wij dat er aan het eind van het jaar een wetsvoorstel zal liggen. Hiermee is ook gezegd dat het verder brengen hiervan een initiatief van de volgende minister van IenW zal zijn.

### **2. FISCAAL-JURIDISCH ONDERZOEK NAAR FLEXIBELER STELSEL**

Het huidige belastingstelsel van de waterschappen stamt uit 2007 en is sindsdien nagenoeg niet aangepast. Wijzigingen in het belastingstelsel zijn ingewikkeld en duren lang. Het kan wel vijf jaar duren voordat een wens tot aanpassing in een wijziging van de regelgeving resulteert. De waterschappen hebben aangegeven dat de wensen en eisen uit hun omgeving zich steeds sneller ontwikkelen - denk hierbij aan eisen en wensen op het terrein van duurzaamheid en klimaat – en dat het belastingstelsel hier sneller en flexibeler dan nu het geval is op zou moeten kunnen inspelen. Vandaar de vraag aan de minister om samen te verkennen wat de mogelijkheden zijn om te komen tot een wendbaarder stelsel.



De minister gaat hier graag op in. Op basis van een gezamenlijke opdrachtformulering is een bureau bezig met het uitvoeren van een onderzoek waarvan de resultaten naar verwachting in juli van dit jaar beschikbaar zullen zijn. In deze resultaten zal ook worden ingegaan op de ideeën die binnen de stuurgroep zijn gewisseld over het flexibeler dan nu kunnen omgaan met de kostentoedeling. Het is de bedoeling dat de onderzoeksresultaten kort na de zomervakantieperiode in één of meer beeldvormende bijeenkomsten met de waterschappen worden besproken.

### **3. VERVOLGTRAJECT TOEKOMSTBESTENDIGE BEKOSTIGING WATERBEHEER**

Reeds in de Ledenvergadering van december 2019, waarin de opdracht voor de stuurgroep is vastgesteld, is vanuit de waterschappen aangegeven dat er meer wensen met betrekking tot het belastingstelsel van de waterschappen zijn dan het oplossen van de urgente knelpunten en de meekoppelkansen. Aan de onderwerpen die toen al werden genoemd zijn door de waterschappen en stakeholders tijdens het traject van de Stuurgroep nog enkele onderwerpen toegevoegd, waarvoor zij in ieder geval graag vervolgstappen gezet zouden zien. In de aanbiedingsbrief aan de minister van 11 december 2020 heeft de Unie deze onderwerpen concreet benoemd en de minister gevraagd samen volgende stappen te gaan zetten in het toekomstbestendiger maken van de bekostiging van het waterbeheer en daarin deze onderwerpen een plaats te geven.

Ook op deze uitnodiging gaat de minister graag in, mede omdat zij vanuit de Tweede Kamer is gevraagd om een nadere uitwerking van onder andere de grondwaterheffing, de Belasting Op Leidingwater (BOL) en het meer op basis van het watergebruik heffen van de zuiverings- en verontreinigingsheffing. De onderwerpen die door waterschappen en hun stakeholders zijn benoemd kunnen niet los van deze onderwerpen worden gezien en daarom beslaat het gezamenlijke vervolgtraject een breder terrein dan het belastingstelsel van de waterschappen.

Het traject is door de Unie en het ministerie gestart met een gezamenlijke verkenning naar de manier waarop de genoemde onderwerpen het beste in samenhang kunnen worden aangepakt. Voor deze verkenning is een extern bureau in de arm genomen. Vanwege het brede en meer fundamentele karakter zal dit bureau een groot aantal mensen van binnen en buiten de waterschappen (gaan) spreken. Ook deze verkenning moet voor de zomervakantieperiode beschikbaar komen en ook hiervoor geldt dat het de bedoeling is dit na de zomervakantieperiode in één of meer beeldvormende bijeenkomsten met de waterschappen te bespreken.

## STAND VAN ZAKEN OMGEVINGSWET

Zowel eind april als eind mei jl. heeft er bestuurlijk overleg tussen de minister van BZK en de koepels van de decentrale overheden plaatsgevonden over de inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet. Het uiteindelijke resultaat van deze overleggen is dat de beoogde inwerkingtreding met een half jaar wordt verschoven naar 1 juli 2022. Deze mededeling informeert u nader over de twee bestuurlijke overleggen en gaat verder in op de stand van zaken met betrekking tot de onderhoudslegger.

### UITKOMSTEN BESTUURLIJK OVERLEG 21 APRIL JL.<sup>1</sup>

Dit bestuurlijk overleg is vanuit de waterschappen voorbereid in een extra vergadering van de CBCF op 15 april jl., waarbij niet alleen over de inwerkingtredingsdatum, maar ook over het Integraal Financieel Beeld, oftewel het beeld van de te verwachten financiële effecten van de Omgevingswet, is gesproken.

In het bestuurlijk overleg zelf is indringend gesproken over de voortgang van de implementatie van de Omgevingswet. De Unie heeft, conform het besluit van de CBCF, in het overleg ingebracht voor inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1-1-2022 te zijn. Alle inspanningen van de waterschappen waren hierop tot dat moment ook gericht. Daarbij is aangegeven dat de waterschappen zich ook realiseren, gegeven de vele afhankelijkheden, dat deze start van het stelsel voor alle partners verantwoord moet zijn. In het overleg is geconstateerd dat alle partijen nog steeds pal achter de bedoeling van de Omgevingswet staan, maar ook dat er extra tijd nodig is om tot definitieve besluitvorming te komen over de datum waarop de Omgevingswet verantwoord in werking kan treden. Een zorgvuldig besluit is belangrijk, zodat de wet goed van start kan gaan. Daarom is besloten dat hier een tweede bestuurlijk overleg in mei 2021 aan wordt gewijd.

De resultaten van het bestuurlijk overleg was een van de ingrediënten van de voortgangsbrief die de minister van BZK op 23 april jl. aan de Tweede en Eerste Kamer stuurde:  
<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/04/23/kamerbrief-voortgang-omgevingswet-april-2021>. Belangrijke andere onderwerpen die in deze brief aan de orde komen, zijn:

- de stand van zaken met betrekking tot de vijf wettelijke criteria waaraan de overheden op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet moeten voldoen;
- de gezamenlijke waardering van het Integraal Financieel Beeld;
- de stand van zaken met betrekking tot de Landelijke Voorziening van het DSO;
- de stand van zaken met betrekking tot de wetgeving.

### UITKOMSTEN BESTUURLIJK OVERLEG 26 MEI JL.<sup>2</sup>

De weken voorafgaand aan het bestuurlijk overleg van 26 mei zijn gebruikt om te bezien of de planning die gericht was op inwerkingtreding op 1 januari 2022 met de inzet van tijdelijke alternatieve maatregelen in voldoende mate kan bijdragen aan een verantwoorde inwerkingtreding van de Omgevingswet. Daarnaast is gewogen welke voor- en nadelen verbonden zijn aan inwerkingtreding op 1 april 2022 of 1 juli 2022. Bij deze voorbereiding zijn naast de Unie, VNG, IPO en de rijkspartijen ook een groot aantal kleine en

---

<sup>1</sup> Op 28 april jl. is een ledenbrief uitgegaan die uitgebreider dan deze mededeling ingaat op de resultaten van het bestuurlijk overleg en de voortgangsbrief van de minister van BZK.

<sup>2</sup> Op 28 mei jl. is een ledenbrief uitgegaan die uitgebreider dan deze mededeling ingaat op de resultaten van het bestuurlijk overleg en de voortgangsbrief van de minister van BZK.

grote gemeenten, provincies, softwareleveranciers en stedenbouwkundige bureaus die veel van de werkzaamheden voor deze overheden verrichten betrokken geweest.

Alles afwegende is in het bestuurlijk overleg de conclusie getrokken dat de wet het beste op 1 juli 2022 in werking kan treden. Er is meer tijd nodig om het Digitale Stelsel Omgevingswet opgeleverd, ingeregeld en stabiel werkend te krijgen. 1 juli is volgens de bestuurlijke partners een verantwoorde keuze waarbij het belang van de continuïteit van primaire processen – de planvorming en de vergunningverlening – en de dienstverlening aan burgers en bedrijven en de doorgang van urgente gebiedsontwikkelingen centraal staan.

Om de Omgevingswet op 1 juli in werking te kunnen laten treden, is het noodzakelijk dat de landelijke voorzieningen van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO-LV) in oktober 2021 gereed zijn en werken, zodat (alle) bevoegd gezagen kunnen aansluiten. De bestuurlijke partners hebben afgesproken om de komende maanden de vinger aan de pols te houden om te bezien of we de voortgang maken die we beogen. Voldoende tijd om het gehele stelsel in te regelen en ermee te oefenen is essentieel. Bestuurlijke partners hebben daarom afgesproken dat de bevoegd gezagen minimaal zes maanden netto oefentijd krijgen. Het verschuiven van de inwerkingtredingsdatum voorziet hierin en draagt zo bij aan een soepele overgang op 1 juli 2022.

Een latere inwerkingtreding van de Omgevingswet brengt extra kosten met zich mee voor bevoegd gezagen en het ministerie van BZK. De Unie heeft meermaals aandacht gevraagd voor dit punt, zo ook in het bestuurlijk overleg van 26 mei. Hoewel we de grote meerwaarde van de Omgevingswet zien, moeten de waterschappen er niet financieel op achteruit gaan door een onvoorziene langere implementatieperiode en overige onvoorziene kosten. Tijdens de eerste financiële evaluatie in 2022 zal worden gekeken welke extra kosten de nieuwe inwerkingtredingsdatum met zich heeft meegebracht voor overheden. Het uitgangspunt is dat de Omgevingswet budgetneutraal kan worden ingevoerd in een periode van tien jaar. Het Rijk en de medeoverheden hebben afgesproken dat zij in interbestuurlijk verband zullen zoeken naar oplossingen voor de financiële knelpunten.

De minister van BZK heeft de Tweede en Eerste Kamer bij brief van 27 mei jl. geïnformeerd over het uitstel van het in werking treden van de wet:

<https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-binnenlandse-zaken-en-koninkrijksrelaties/documenten/kamerstukken/2021/05/27/kamerbrief-uitkomsten-bestuurlijk-overleg-omgevingswet-26-mei-2021>.

In deze brief geeft de minister ook aan dat zij na de zomer van dit jaar een nieuw ontwerp-Koninklijk Besluit bij de beide Kamers zal voorhangen met 1 juli 2022 als datum voor het in werking treden van de wet. Beide Kamers zullen met deze datum moeten instemmen.

De nieuwe inwerkingtredingsdatum geeft extra tijd die hard nodig is om het stelsel werkend te krijgen. Dat vraagt om onverminderde inzet en energie van alle betrokken partijen. De Unie en het landelijke programma Aan de Slag Met De Omgevingswet blijven de waterschappen daarbij ondersteunen. Op het moment van schrijven is het Uniebureau bezig om in samenspraak met de waterschappen de consequenties in beeld te brengen van het een halfjaar later in werking treden van de wet. Op basis hiervan zal de gezamenlijke 'waterschaps roadmap' voor de implementatie worden voorzien van een nieuwe planning.

## **STAND VAN ZAKEN ONDERHOUDSLEGGER WATERSCHAPSWET ONDER DE OMGEVINGSWET**

De CBCF heeft in november 2020 ingestemd met het advies van de Universiteit Utrecht over de onderhoudslegger Waterschapswet in de situatie dat de Omgevingswet in werking is. Dit betekent dat de zogenoemde variant 2, een allesomvattend document bestaande uit de waterschapsverordening en een bijlage

met zowel de legger Omgevingswet als de onderhoudslegger Waterschapswet, verder gaat worden uitgewerkt.

De Unie is met de ministeries van BZK en IenW in gesprek over de mogelijkheden om wet- en regelgeving aan te passen om tijdig de onderhoudslegger te kunnen ontsluiten via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) conform het eerder genomen besluit. Vanuit BZK en IenW is positief gereageerd op ons verzoek om de onderhoudslegger via het DSO te gaan ontsluiten. Er wordt door IenW/BZK, in samenspraak met de Unie een plan van aanpak opgesteld, waarin geschetst wordt hoe een en ander met elkaar te realiseren en binnen welk tijdpad. De aandachtspunten van de Universiteit van Utrecht en de waterschappen worden hierin meegenomen.

Er zal daarnaast een Unie-projectgroep Onderhoudslegger aan de slag gaan bestaande uit waterschapsvertegenwoordigers met een juridische achtergrond en kennis op het gebied van het DSO. Dit in verband met de samenhang tussen beide disciplines met het oog op een passende en tijdige inbedding van de onderhoudslegger.

## **STAND VAN ZAKEN WATERSCHAPPEN EN DE TOESLAGAFFAIRE**

In de Ledenvergadering van 9 april jl. hebben wij u geïnformeerd over de stand van zaken op dat moment van de toeslagaffaire en de rol van de waterschappen daarin. Sinds die tijd heeft zich een groot aantal ontwikkelingen voorgedaan. In deze mededeling informeren wij u daarover.

### **INLEIDING**

De waterschappen hebben in februari jl. toegezegd hun bijdrage te zullen leveren aan het bieden van een schone lei aan ouders die in de toeslagaffaire gedupeerd zijn. De bijdrage van de waterschappen is dat zij de vorderingen die zij op gedupeerde ouders hebben, zullen kwijtschelden. De waterschappen hebben aan hun medewerking een aantal voorwaarden verbonden. Deze zijn dat:

- er een grondslag moet komen voor de gegevensuitwisseling;
- er een oplossing moet komen voor de private schulden van gedupeerde ouders; en dat
- de kosten die de waterschappen maken, door het rijk vergoed moeten worden.

De stand van zaken hierin is op dit moment als volgt.

#### *Grondslag voor de gegevensuitwisseling*

Op dit moment worden vorderingen van ouders die mogelijk gedupeerd zijn, gepauzeerd. Dat wil zeggen dat alle invorderingsacties on hold zijn. Het pauzeren van vorderingen (het moratorium/afkoelingsperiode) is een wettelijke verplichting. Het moratorium biedt ook de grondslag voor de gegevensdeling.

#### *Oplossing voor private schulden*

Demissionair staatssecretaris Van Huffelen heeft recentelijk bekendgemaakt dat het kabinet alle schulden van private schuldeisers overneemt. Het gaat om de grote private partijen als zorgverzekeraars, woningcorporaties, nutsbedrijven, telefoon- en internetaanbieders, etc. Voor zover wij weten is er nog geen oplossing voor de zogenaamde informele schulden en voor kleinere private schulden ('de onbetaalde rekening van de fietsenmaker').

#### *Vergoeding kosten*

De vergoeding van kosten aan waterschappen en gemeenten vindt plaats op basis van nacalculatie, waarbij zowel de inkomstenderving als de uitgaven worden vergoed. Het kabinet heeft hiervoor in april jl. (cumulatief over 5 jaar en voor gemeenten en waterschappen gezamenlijk) een bedrag van € 230 mln. gereserveerd. Het bedrag wordt opgehoogd als dat nodig is. Eventuele overschotten vloeien terug in 's-rijkskas.

Op dit moment kan worden vastgesteld dat aan alle voorwaarden die de waterschappen aan hun medewerking hebben verbonden, geheel of nagenoeg geheel is voldaan.

### **ANDERE BIJZONDERE ONTWIKKELINGEN**

In het vervolg van deze notitie informeren wij u over enkele andere ontwikkelingen. We beginnen met de verruiming van het moratorium.

#### *Verruiming moratorium*

Het moratorium (wettelijke afkoelingsperiode) was aanvankelijk bedoeld voor ouders die zich vóór 12 februari jl. als gedupeerde bij de Belastingdienst/Toeslagen hadden gemeld. Omdat in de praktijk echter bleek dat zich ook na die datum nog ouders meldden én omdat de verwachting is dat ook in de toekomst nog sprake zal zijn van zelfmelders, wilde het kabinet het beleid hierop aanpassen. Nog in april jl. zijn gemeenten en waterschappen gevraagd of zij aan deze verruiming van het moratorium hun medewerking wilden verlenen. Bij die gelegenheid zijn gemeenten en waterschappen ook gevraagd of zij ook de

eventuele schulden van de toeslagpartner van een gedupeerde ouder willen pauzeren en of zij de pauze-ring in de daarvoor in aanmerking komende gevallen willen verlengen tot het moment waarop de Belastingdienst tot een definitief oordeel over het wel of niet gedupeerd zijn van de ouder is gekomen.

Wij hebben de mening van de waterschappen over dit verzoek van het kabinet schriftelijk opgehaald (WBDD en CBCF). De waterschappen hebben met het verzoek ingestemd, vanuit overwegingen van eenduidigheid en het belang van een uniforme aanpak en in de wetenschap dat de gemeenten kort daarvoor ook met het verzoek hadden ingestemd.

#### *Grondslag kwijtschelding*

De kwijtschelding van schulden in verband met de toeslagaffaire is een bijzondere vorm van kwijtschelding waarop de regels van de reguliere kwijtschelding niet van toepassing zijn. Voor deze kwijtschelding moest daarom een aparte wettelijke grondslag worden gecreëerd. De afgelopen maanden hebben de betrokken ministeries en andere partijen hier hard aan gewerkt. Dit heeft geresulteerd in een conceptwetsvoorstel (Wetsvoorstel Verzamelwet hersteloperatie toeslagen), waarin onder andere de Invorderingswet 1990, de Gemeentewet en de Waterschapswet zullen worden gewijzigd teneinde de wettelijke grondslag voor de kwijtschelding en de gegevensuitwisseling ten behoeve van de kwijtschelding te borgen. De Unie heeft op het wetsvoorstel gereageerd en is daarbij ook ingegaan op enkele specifieke uitvoeringsaspecten. **Zie bijlage LV 21-xxb.**

Het is de verwachting dat vanaf begin juli a.s. wordt begonnen met de gegevensuitwisseling.

#### *Anticiperen op wetgeving*

De Verzamelwet hersteloperatie toeslagen treedt naar verwachting op 1 januari 2022 in werking. Om te bereiken dat ouders die definitief door de Belastingdienst als gedupeerd zijn aangemerkt niet tot in het nieuwe jaar op de kwijtschelding hoeven te wachten, is het wenselijk dat op de wetgeving kan worden ge-anticipeerd. Voor de Belastingdienst zal hiervoor met een zogenaamd goedkeurend beleidsbesluit van de staatssecretaris van Financiën worden gewerkt, voor gemeenten en waterschappen zal met de tegenhan-ger hiervan worden gewerkt (te weten een besluit van het college van B&W/een besluit van het dagelijks bestuur). De Unie en de VNG werken gezamenlijk aan een format voor dit besluit. Wij verwachten het for-mat op korte termijn naar de leden te kunnen sturen.

Ministerie van Binnenlandse Zaken  
en Koninkrijksrelaties  
t.a.v. mevrouw J.E. Kroeskamp  
Directeur Bestuur, Financiën en Regio's  
Postbus 20011  
2500 EA DEN HAAG

Per mail en post verstuurd

|                                |                 |                 |
|--------------------------------|-----------------|-----------------|
| datum                          | ons kenmerk     | contactpersoon  |
| 31 mei 2021                    | 113438 EL       | mw. V.M. Anches |
| bijlage(n)                     | uw kenmerk      | e-mail          |
| geen                           | 2021-0000254492 | vanches@uvw.nl  |
| betreft                        |                 | doorkiesnummer  |
| Reactie op conceptwetsvoorstel |                 | 070 351 98 20   |
| Verzamelwet hersteloperatie    |                 |                 |
| Toeslagen                      |                 |                 |

Geachte mevrouw Kroeskamp,

In uw brief van 7 mei jl. onder bovenstaand kenmerk heeft u de Unie van Waterschappen uitgenodigd om vóór 31 mei op het conceptwetsvoorstel Verzamelwet hersteloperatie Toeslagen (hierna ook het wetsvoorstel) te reageren. Dit wetsvoorstel biedt onder andere aan waterschappen een grondslag om aan gedupeerden van de kinderopvangtoeslagaffaire kwijtschelding van openstaande belastingschulden te verleenen. In uw brief heeft u ons ook om een reactie gevraagd op een aantal specifieke uitvoeringsvragen. Onder dankzegging voor de geboden gelegenheid, doen wij u hierbij onze reactie toekomen. Onze reactie hebben wij gebaseerd op de wettekst en de memorie van toelichting die wij op 12 mei hebben ontvangen. Wij hebben onze reactie langs de volgende lijnen vorm gegeven:

1. Achtergrond
2. Gegevensuitwisseling en beleidswijzigingen
3. Reactie op artikel 26a Invorderingswet 1990 en artikel 144 Waterschapswet;
4. Reactie op een aantal andere in het oog springende bepalingen; en
5. Reactie op de specifieke vragen uit uw brief.

Wij hebben voor onze reactie gesproken met betrokkenen bij de invordering en kwijtschelding in het belastingdomein van waterschappen, gemeenten, en belastingsamenwerkingen<sup>1</sup>. Onze reactie hebben wij ook afgestemd met VNG Belastingen.

## **1. Achtergrond**

Op 26 februari jl. hebben de waterschappen besloten een bijdrage te leveren aan de afwikkeling van de kinderopvangtoeslagaffaire. De verantwoordelijkheid voor de afhandeling van de toeslagenaffaire blijft bij het Rijk, de bijdrage van de waterschappen is dat zij de openstaande schulden die gedupeerde ouders bij

---

<sup>1</sup> Via de Commissie Invordering van de Landelijke Vereniging Lokale Belastingen

hen hebben zullen wegstrepen, zodat de ouders een nieuwe start, zonder schulden, kunnen maken. De waterschappen hebben aan hun bijdrage de randvoorwaarden verbonden dat er niet alleen in het publieke domein, maar ook in het private domein een oplossing moet komen voor de schulden van de gedupeerde ouders, dat zij alle kosten die zij in het kader van de hersteloperatie maken gecompenseerd krijgen en dat er een juridische grondslag moet zijn voor de uitwisseling van gegevens. Wij zijn verheugd te merken dat de randvoorwaarden zijn ingevuld. Wat betreft de kostenvergoeding heeft het Rijk aangegeven dat de werkelijke kosten voor het kwijtschelden van de schulden op basis van nacalculatie zullen worden vergoed. Wel zien wij dat er over de nadere invulling van de kostenvergoeding nog wel een aantal concrete afspraken zijn te maken. Later in onze brief komen wij hierop terug.

## **2. Gegevensuitwisseling en beleidswijzigingen**

In de eerste plaats willen wij via u onze complimenten overbrengen aan al die mensen, binnen en buiten de departementen, die de afgelopen maanden ongelooflijk hard hebben gewerkt aan het afwikkelen van de kinderopvangtoeslagaffaire. Dat zien wij en daar willen wij niets aan afdoen. Tegelijkertijd gebiedt de eerlijkheid ons te zeggen dat de ervaring is dat de bestandsuitwisselingen op dit moment nog steeds niet vlekkeloos verlopen. Er zijn weliswaar verbeteringen in het proces merkbaar en we zien dat de inzet van de Belastingdienst erop gericht is om het proces van de bestandsuitwisseling in het kader van de kwijtschelding nu aan de voorkant goed met de lokale overheden door te spreken en af te stemmen, maar de waterschappen hebben ons desondanks nadrukkelijk gevraagd om aan u mee te geven dat de uitwisseling van gegevens straks toch echt beter moet verlopen. Een goede communicatie en heldere en herkenbare berichtgeving door de Belastingdienst (welke informatie zit in welk bestand) is hierbij essentieel. De waterschappen wijzen er op dat zij op dit moment 'maar' één type bestand van de Belastingdienst ontvangen, maar dat straks vier verschillende bestandstypen met hen zullen worden uitgewisseld: nieuwe aanmelders, personen die als gedupeerde ouder zijn aangemerkt en aan wie dientengevolge kwijtschelding moet worden verleend, personen van wie nog niet definitief vaststaat of zij gedupeerd zijn en bij wie de invordering langer gepauzeerd moeten worden en personen die na een integrale toets door de Belastingdienst niet als gedupeerde ouder worden aangemerkt en bij wie de invordering weer opgestart kan worden. Dit vraagt dus om een nóg zorgvuldiger proces.

In de periode waarin wij bezig waren met de voorbereiding van onze reactie op het conceptwetsvoorstel is sprake geweest van een aantal veranderende beleidsrichtingen, bijvoorbeeld inzake de toeslagpartner en op het gebied van betaalregelingen die zijn getroffen voor een vordering die materieel betrekking heeft op het jaar 2020 of eerder. Dit maakte het niet altijd gemakkelijk om het wetsvoorstel goed te doorgronden. De waterschappen hebben er aandacht voor gevraagd dat tussentijdse beleidswijzigingen verstorend werken op het proces, veel extra inzet vragen en de duidelijkheid niet vergroten: men is er net aan gewend geraakt om bepaalde zaken in dit precaire proces op een bepaalde manier te doen en dan moet het alweer anders. Bij de betaalregelingen bijvoorbeeld moeten de organisaties van elke gedupeerde ouder en van elke toeslagpartner nagaan of er in de periode na 1 januari van dit jaar via een betaalregeling of automatische incasso is afgelost op een vordering die in aanmerking komt voor kwijtschelding. Als dit het geval is, moeten de afgeloste bedragen op basis van het gewijzigde beleid door de organisaties aan de gedupeerde ouder worden teruggestort. Wij begrijpen de gedachte van de wetgever achter de beleidswijzigingen, maar het vergt veel extra inzet en zorgvuldigheid van de uitvoering, ook wat betreft de communicatie. Wij verwachten overigens dat het Rijk in de specifieke gevallen van de zojuist bedoelde beleidswijzigingen het voortouw zal nemen in de communicatie richting de burger.

Een opmerking tot slot in dit verband is dat de memorie van toelichting nog niet op de beleidswijzigingen is aangepast.



### **3. Reactie op artikel 26a Invorderingswet 1990 en artikel 144 Waterschapswet**

Voor de waterschappen zijn twee onderdelen van het wetsvoorstel in het bijzonder van belang. Het gaat om artikel 1.2 waarbij artikel 26a aan de Invorderingswet 1990 wordt toegevoegd en artikel 2.2 waarbij artikel 144 van de Waterschapswet wordt gewijzigd. Op beide onderdelen geven wij hierna een reactie.

#### *3.1 Algemene opmerking bij artikel 26a Invorderingswet 1990*

Wat ons aan het voorgestelde artikel 26a van de Invorderingswet opvalt, is dat in de bepaling niet is opgenomen dat in geval van opzet of grove schuld van de kant van de belastingschuldige geen kwijtschelding wordt verleend. Dat dit wel de bedoeling is, wordt alleen in de Memorie van Toelichting (zie hiervoor onderdeel 2.6) vermeld. Omdat het om een belangrijk aspect van de kwijtscheldingsregeling gaat, vragen wij ons af of een vermelding alleen in de Memorie van toelichting wel voldoende is. Wij denken dat dit niet het geval is.

#### Voorstel

Een voorbeeld nemend aan hoe dit in artikel 3.3, vierde lid, van het wetsvoorstel voor het verlenen van kwijtschelding in het sociaal domein is geregeld, stellen wij voor om in de wet zelf op te nemen dat in situaties van opzet of grove schuld geen kwijtschelding wordt verleend.

#### *3.2 Artikel 26a, lid 3, Invorderingswet 1990*

Op grond van deze bepaling verleent de ontvanger (de ambtenaar belast met de invordering) de kwijtschelding uiterlijk op 1 januari 2022. Wordt het compensatiebedrag later dan 1 januari aan een gedupeerde ouder toegekend, dan wordt de kwijtschelding uiterlijk binnen 3 maanden verleend. Verlenging (met toestemming van de burger) is mogelijk. Wij staan in onze reactie nader stil bij de hoofdregel.

Sinds 1 mei jl. is de Belastingdienst/Toeslagen het proces gestart waarbij mogelijk gedupeerde ouders (de zogenaamde zelfmelders) erover worden geïnformeerd of zij als gedupeerde ouder worden aangemerkt en uit dien hoofde recht hebben op het compensatiebedrag van de hersteloperatie. Als er recht is op het compensatiebedrag is er ook recht op kwijtschelding van openstaande schulden. Het wetsvoorstel voorziet in terugwerkende kracht op grond waarvan de Belastingdienst en de lokale overheden de kwijtschelding al vanaf 1 juni 2021 kunnen verlenen.

#### Opmerking

Wij zijn content met de terugwerkende kracht. De staatssecretaris van Financien zal bij beleidsbesluit goedkeuren dat de Belastingdienst de kwijtschelding al eerder verleent. Voor de lokale overheden is een besluit nodig van de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten en de dagelijks besturen van de waterschappen. Als dit besluit is genomen, kunnen ook gemeenten en waterschappen de kwijtschelding op rechtmatige wijze eerder verlenen. De Unie en de VNG werken op dit moment aan een modelbesluit ten behoeve van de colleges en de dagelijks besturen. De verwachting is dat het model op korte termijn aan de leden kan worden aangeboden.

#### *3.3 Artikel 26a, lid 5, Invorderingswet 1990*

Dit artikellid bepaalt dat ook de zakelijke belastingschulden van een gedupeerde ouder worden kwijtgescholden. Een zakelijk belastingschuld is een belastingschuld waarvan de verschuldigdheid voortvloeit uit de uitoefening van een bedrijf of zelfstandig beroep. Voor het kwijtschelden van zakelijke schulden geldt op grond van het Europese recht inzake staatssteun de voorwaarde dat de kwijtschelding over drie jaar maximaal gelijk mag zijn aan het bedrag dat de belastingschuldige aan de-minimissteun heeft ontvangen. Het gaat om een landelijk bedrag.

Wij hebben diverse vragen over deze bepaling en voorzien diverse knelpunten bij de uitvoering ervan:

- Bestuursorganen weten niet of een kleine zelfstandige ondernemer de grenzen van de de-minimissteun over een bepaalde periode heeft bereikt. Dat weet alleen de ondernemer zelf. Dat betekent dat als een waterschap kwijtschelding van een zakelijke belastingschuld aan een gedupeerde ouder moet verlenen, hij altijd eerst voor informatie bij deze persoon zelf moet aankloppen. Wij vragen ons af of hoe dit zich verhoudt tot het uitgangspunt dat de kwijtschelding ambtshalve (zonder tussenkomst van de belastingschuldige) wordt verleend.
- Wij vragen ons af in hoeverre er van uit kan worden gegaan dat belastingschuldigen zelf ook goed bekend zijn met de voorwaarden en eisen rond de de-minimissteun. Kan straks op de informatie worden vertrouwd? Wie is verantwoordelijk als in de praktijk mocht blijken dat de kwijtschelding in specifieke gevallen niet verleend had mogen worden?
- Kwijtschelding van zakelijke belastingschulden komt in de reguliere kwijtschelding nagenoeg niet voor. De waterschappen hebben op dit moment dus geen ervaring met de regels rond de de-minimissteun. Wij vinden het niet verstandig dat zij juist in een zo precaire kwestie als de onderhavige op eigen houtje moeten gaan uitvinden wat de regels zijn. Het gaat om een ingewikkelde materie.
- Uit de belastingsystemen van de waterschappen blijkt niet (op voorhand) of een openstaande belastingschuld samenhangt met de uitoefening van een bedrijf of zelfstandig beroep. Als een waterschap van de Belastingdienst doorkrijgt dat een ouder gedupeerd is, zal het waterschap dus geneigd zijn om de kwijtschelding te verlenen zonder stil te staan bij/zich af te vragen of de openstaande schuld samenhangt met ondernemerschap. In theorie kan dit ertoe leiden dat de kwijtschelding in een aantal gevallen onterecht wordt verleend (namelijk in die gevallen waarin de belastingschuldige al aan het maximum van zijn de-minimissteun zit).
- Wij voorzien knelpunten bij de uitvoering wanneer ook zakelijke schulden ambtshalve binnen de in het wetsvoorstel genoemde termijnen moeten worden kwijtgescholden. Het waterschap is immers afhankelijk van de informatie die geleverd moet worden door de betrokkene om er zeker van te zijn dat het kwijt te schelden bedrag niet het maximum van de staatssteun overschrijdt.

#### Voorstel

Gezien de vele haken en ogen, stellen wij voor dat wordt heroverwogen of de kwijtschelding van zakelijke belastingschulden wel op de voorgestelde manier moet plaatsvinden. Kan niet op een andere manier worden gerealiseerd dat zakelijke belastingschulden worden weggestreept?

Als aan dit onderdeel van het wetsvoorstel wordt vastgehouden, stellen wij voor dat de Belastingdienst zorgdraagt voor heldere informatie over de de-minimissteun aan de lokale overheden.

#### *3.4 Artikel 144, tweede lid, Waterschapswet*

Ingevolge het wetsvoorstel komt het tweede lid van artikel 144 van de Waterschapswet als volgt te luiden:

“Met betrekking tot het verlenen van gehele of gedeeltelijke kwijtschelding zijn de krachtens artikel 26 of artikel 26a van de Invorderingswet (...) gestelde regels van toepassing”.

Omdat het in het geval van kwijtschelding aan gedupeerde ouders uitdrukkelijk de bedoeling is dat schulden in hun geheel worden kwijtgescholden, vragen wij ons af of de woorden “gedeeltelijke kwijtschelding” in dit artikellid niet tot misverstanden kunnen leiden.

#### Voorstel

Ons voorstel is om ter voorkoming van misverstanden in de aangekondigde ministeriele regeling bij artikel 26a nadrukkelijk op te nemen dat van gedeeltelijke kwijtschelding in het geval van kwijtschelding op de voet van artikel 26a geen sprake kan zijn.



#### **4. Reactie op een aantal andere in het oog springende zaken**

##### *4.1 De kwijtschelding wordt bij voor bezwaar en beroep vatbare beschikking verleend*

Uitgangspunt van het wetsvoorstel is dat de kwijtschelding bij voor bezwaar en beroep vatbare beschikking wordt verleend. Dit is een andere rechtsbeschermingsprocedure dan de procedure die voor de reguliere kwijtschelding geldt. In de reguliere kwijtschelding verleent de ontvanger/de ambtenaar belast met de invordering de kwijtschelding bij voor administratief beroep vatbare beschikking (art. 7, Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990).

##### Voorstel

Vanuit de hersteloperatie begrijpen wij goed dat ervoor wordt gekozen om bij de kwijtschelding de normale Awb-procedure open te stellen. De enige vraag die wij hierbij hebben is of het in het systeem van de Awb past om aan ambtshalve beschikkingen de procedure van bezwaar en beroep te verbinden. Wat betreft de uitvoering is een aandachtspunt dat de voorgestelde rechtsgang verschilt van de gebruikelijke en dat de ambtenaren belast met de invordering zich daar alert op moeten zijn. De Unie zal in haar berichtgeving over het wetsvoorstel hier uiteraard ook op wijzen.

##### *4.2 Nu beleid maken voor de reguliere kwijtschelding (kwijtschelding op de voet van artikel 26 van de Invorderingswet)*

Geduceerden van de toeslagaffaire vragen in de toekomst mogelijk reguliere kwijtschelding aan. Bij de reguliere kwijtschelding wordt getoetst op inkomen en vermogen. Strikt genomen zal de door een geduceerde ouder ontvangen compensatie – als dit bedrag ten tijde van de aanvraag geheel of gedeeltelijk nog op de rekening van de geduceerde ouder staat – het verlenen van kwijtschelding in de weg staan, ook als de betrokkene een laag inkomen heeft. De waterschappen voorzien dat een dergelijk strikt beleid op veel onbegrip zal stuiten.

##### Voorstel

Wij kunnen ons voorstellen dat voor het belastingdomein een vergelijkbare regeling wordt getroffen als voor het sociaal domein. Voor het sociale domein (Participatiewet) wordt bepaald dat de door een geduceerde ouder ontvangen compensatie gedurende een nader te bepalen aantal jaren (gedacht wordt aan drie jaren) niet wordt meegenomen in de vermogenstoets. Wij stellen voor bij een dergelijke regeling aan te sluiten. Dit kan door in artikel 26 van de Invorderingswet of in de Uitvoeringsregeling uitdrukkelijk te bepalen dat het bedrag dat een geduceerde ouder als compensatie heeft ontvangen, voor bepaalde tijd niet wordt meegenomen bij het beoordelen van een verzoek om kwijtschelding.

Wij merken nadrukkelijk op dat ons voorstel niet is om de geduceerde ouders de komende jaren collectief kwijtschelding van belasting te verlenen. Het voorstel heeft alleen betrekking op geduceerde ouders die, als alleen op hun inkomen wordt gelet, recht zouden hebben op kwijtschelding.

#### **5. Reactie op de vragen uit uw brief**

In dit onderdeel van onze reactie gaan wij in op de specifieke vragen die u ons in uw brief heeft gesteld.

*1. Bij de uitvoering van de kwijtschelding is maatwerk van belang. Ik verneem graag van u of deze bepaling in de behoefte van maatwerk voorziet.*

##### Reactie

De bepaling in artikel 26a IW 1990 is dwingend geformuleerd. Ook is nadrukkelijk uitgesloten dat de gemeenteraad of het algemeen bestuur van het waterschap kan bepalen dat geen of gedeeltelijke kwijtschelding wordt verleend. Ons beeld is dan ook dat er feitelijk geen ruimte is voor maatwerk.

*2. Kunt u inzicht geven in de kosten voor uw organisatie van de uitvoering van de conceptwetsvoorstellen?*

Reactie

De waterschappen hebben in februari jl. besloten hun openstaande vorderingen op gedupeerde ouders te willen kwijtschelden in het belang van deze ouders, mits zij integraal worden gecompenseerd voor alle kosten, zowel de uitvoeringskosten als de gederfde inkomsten. Van uw ministerie hebben wij meermaals de bevestiging gekregen dat de compensatie zonder voorbehoud zal plaatsvinden en in de brief van 8 april jl. van de staatssecretaris van Financiën aan de Tweede Kamer over de budgettaire aspecten van kwijtschelden van publieke schulden hebben wij naar tevredenheid kunnen lezen dat het Rijk de nodige financiële middelen hiervoor heeft gereserveerd.

Wij hebben de afgelopen weken samen met de VNG en collega's van gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke belastingkantoren besproken of het mogelijk is om binnen de door u gegeven reactietermijn een zo realistisch mogelijk en representatief beeld van de uitvoeringskosten te geven. We zijn tot de conclusie gekomen dat dit niet helaas mogelijk is. Om de werkzaamheden die samenhangen met de uitvoering van het moratorium en de kwijtschelding en het tijdsbeslag daarvan zorgvuldig in beeld te brengen, is meer tijd nodig. Wij spreken graag met u af dat wij binnen 30 dagen na de dagtekening van deze brief bij u terugkomen met een inhoudelijke reactie op uw vraag. Op dit moment kunnen wij wel al meegeven dat er voor de uitvoeringskosten een nadrukkelijke voorkeur is voor een vergoedingsmethodiek op basis van een forfaitair bedrag per BSN.

Wij vragen ook uw aandacht voor het volgende.

In de meeste gevallen wordt de heffing en de invordering van waterschapsbelastingen verzorgd door een Gemeenschappelijke Regeling (GR)<sup>2</sup>, oftewel de belastingsamenwerking. De gemeenschappelijke regelingen waarin de waterschappen participeren verzorgen ook altijd voor één of meer gemeenten uit het gebied de heffing en invordering van de gemeentelijke belastingen. In de praktijk zijn het in deze gevallen dus niet de waterschappen zelf, maar de belastingsamenwerkingen die de werkzaamheden rond de hersteloperatie van de toeslagaffaire verrichten en de kosten maken. Het is niet uitvoerbaar om de kosten die de GR maakt via de deelnemende organisaties in te laten dienen. Wanneer wij u over een aantal weken nader over de kosten zullen informeren, zullen wij punt aangeven hoe wij een eenduidige en efficiënte financiële afwikkeling voor ons zien.

*3. Zijn de in de conceptwetsvoorstellen opgenomen gegevens noodzakelijk en voldoende voor uw organisatie om de hiervoor beschreven doelen te bereiken? Indien gegevens ontbreken, kunt u dit dan aangeven met een motivering waarom deze gegevens noodzakelijk zijn?*

Reactie

De ervaring met het uitvoeren van het moratorium is dat de bestandsuitwisselingen niet altijd goed verlopen. Alhoewel de laatste tijd duidelijke sprake is van verbeteringen in genoemd proces, doen de waterschappen een dringend beroep op de Belastingdienst om in het vervolgproces van de kwijtschelding vanaf het allereerste begin te zorgen voor een adequate gegevensuitwisseling. Een adequate gegevensuitwisseling is immers een noodzakelijke voorwaarde om de kwijtschelding op een juiste en zorgvuldige manier te kunnen verlenen.

---

<sup>2</sup> Er zijn op dit moment drie waterschappen die niet in een gemeenschappelijke regeling participeren. Deze waterschappen voeren de belastingheffing zelf uit.



Waterschappen weten niet welke zakelijke schulden gedupeerden hebben. Dit blijkt niet uit de gegevens die de waterschappen van de Belastingdienst ontvangen en ook uit de eigen belastingsystemen is dit gegeven vaak niet op voorhand af te leiden. Een waterschap zal dus geneigd zijn om, wanneer de Belastingdienst doorgeeft dat sprake is van een gedupeerde ouder, de kwijtschelding te verlenen zonder rekening te houden met de bijzondere voorwaarden vanuit het Europese recht. Dit kan in theorie ertoe leiden dat de kwijtschelding in een aantal gevallen onterecht wordt verleend. Eerder in deze brief zijn wij al uitvoerig op dit punt ingegaan.

*4. In de conceptwetsvoorstellen is vastgelegd dat de beslissing over kwijtschelding van schulden ambtshalve wordt vastgesteld door de waterschappen. Betrokkenen hoeven dan niet zelf te verzoeken om kwijtschelding. Zij ontvangen van het desbetreffende waterschap een beschikking over de kwijtschelding van de schulden. Ik verzoek u in uw reactie expliciet in te gaan op de uitvoerbaarheid van deze verplichte ambtshalve kwijtschelding.*

#### Reactie

Uitgaande van een heldere en zorgvuldige gegevensuitwisseling over de burgers die het betreft, is het verlenen van ambtshalve kwijtschelding voor de waterschappen uitvoerbaar. Sommige organisaties hebben (tot nu toe) met een relatief klein aantal mogelijk gedupeerde ouders te maken. Voor deze organisaties is het mogelijk de kwijtschelding zoveel mogelijk handmatig te verlenen. Voor weer andere organisaties geldt dat een handmatige aanpak gezien het aantal gevallen niet voor de hand ligt. Deze organisaties zullen software-aanpassingen moeten doorvoeren. De afhankelijkheid van softwareleveranciers is een aandachtspunt.

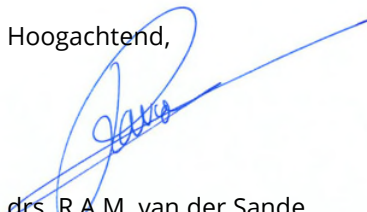
#### **Samenvattend**

Voor de uitvoerbaarheid van de wet is een aantal zaken randvoorwaardelijk; wij noemen hierbij nadrukkelijk een zorgvuldige en heldere gegevensuitwisseling tussen de Belastingdienst/Toeslagen en de waterschappen. Essentieel voor een doelmatige en efficiënte uitvoering zijn ook eenduidigheid van wet- en regelgeving en standvastigheid van beleid. De uitvoerbaarheid van de kwijtschelding van zakelijke belasting-schulden is wat ons betreft een groot aandachtspunt.

In onze reactie hebben wij verder de zaken genoemd waarnaar met het oog op de uitvoerbaarheid nog eens goed moet worden gekeken.

Tot het geven van een nadere toelichting zijn wij steeds graag bereid. U kunt hiervoor contact opnemen met Virginia Anches via [vanches@uvw.nl](mailto:vanches@uvw.nl) of door te bellen met 06-51 74 70 49.

Hoogachtend,



drs. R.A.M. van der Sande  
Voorzitter Unie van Waterschappen

## **SARS-COV-2 RNA BEMONSTERINGEN OP DE RWZI'S**

Deze mededeling informeert u over de stand van zaken rond het bemonsteren van de rioolwaterzuiveringsinstallaties voor de monitoring van het coronavirus.

### **Inleiding**

De relevantie van de waterschapsbijdrage aan het rioolwateronderzoek neemt alleen maar toe. Jaap van Dissel (RIVM) zei op 2 juni in de Tweede Kamer dat als de infectiedruk verder afneemt de metingen van rioolwater mogelijk in de plaats kunnen komen van de teststraten.

De verspreiding van het virus wordt nog steeds in de gaten gehouden. Door het toevoegen van een signaalwaarde komen mogelijk regionale acties op basis van rioolwateronderzoek meer in beeld. Metingen geven inzicht in waar verschillende virusvarianten zich ophouden en of vaccins hun werk (blijven) doen. Dergelijk rioolwateronderzoek kan daarnaast in de toekomst worden ingezet om de volksgezondheid in algemenere zin te monitoren.

Op 8 april 2021 vond er een werkbezoek plaats waarin Rogier van der Sande als voorzitter van de Unie van Waterschappen minister Hugo de Jonge van het ministerie van VWS ontving op een RWZI en een waterlaboratorium in Leiden ([zie ook dit filmpje](#)). Dit als symbolische ondertekening en viering van het feit dat de partijen in de driehoek beleid (VWS), kennis (RIVM) en uitvoering (waterschappen) erin geslaagd zijn een meerjarige afspraak te maken over het meten van coronadeeltjes bij rioolwaterzuiveringen en de potentie die "Big Brown Data" heeft verder te onderschrijven. Nergens in de wereld vindt op deze schaal dit onderzoek plaats.

### **VOORTGANG BEMONSTERING**

In de overeenkomst die is gesloten t.b.v. het monitoren van het rioolwater staat dat waterschappen een bepaalde opschalingssnelheid zouden volgen, namelijk:

- 1 april 2021: alle RWZI's 2 monsters per week;
- 1 juni 2021: alle RWZI's 4 monsters per week;
- 1 oktober 2021: alle RWZI's dagelijks.

Dit klinkt eenvoudig maar op de weg om dit te realiseren liggen heel wat uitdagingen. Zowel bij het RIVM als bij de waterschappen wordt er hard aan gewerkt om die op te lossen.

In de overeenkomst is afgesproken dat de waterschappen de monsternamen intensiveren waar dat zowel technisch (wanneer alle extra monsternamkasten zijn geïmplementeerd) als logistiek (wanneer personeel en materieel van waterschappen en waterlaboratoria inzetbaar zijn) mogelijk is. De intensivering loopt daardoor ongelijk over het land en is afhankelijk van leveranties, werving personeel en inzet materieel. In de tussentijd heeft het RIVM aangegeven op dit moment maar twee monsters per zuivering per week te kunnen ontvangen.

In de praktijk zien we dat sturen op twee monsters per week, zoals dat op veel plaatsen gebeurt, niet leidt tot een continue aanlevering van twee goede en bruikbare monsters richting het RIVM. Iedere uitval van een monster leidt direct tot het niet halen van die afspraak. Dit kan te maken hebben met zaken als technische storingen, overmatige regenval, verstoppingen, (te) strenge NEN-normering, maar ook het vergeten om kasten aan te zetten, debietgegevens die niet op orde zijn, herbemonsteringen die niet uitgevoerd (kunnen) worden, bemonsteringskasten die nog niet aangesloten zijn, etc..

Al deze zaken zorgen ervoor dat rond de 75-80% van alle RWZI's wekelijks twee goede monsters (incl. de goede data) aanleveren bij het RIVM. Ook bij het RIVM spelen nog de nodige uitdagingen, waardoor zij momenteel nog niet in staat zijn om meer dan twee monsters te analyseren op SARS-CoV-2.



Met alle waterschappen is intensief overleg tot op directioneel niveau over de intensivering. Iedereen is doordrongen van de noodzaak en de inhoud van de gemaakte afspraken en er wordt scherp gestuurd op verbeteringen. Dat leidt tot verdere intensivering en een steeds hoger percentage goede monsters. De intensivering zal echter niet het tempo halen dat was afgesproken in de overeenkomst. Unie en RIVM werken aan een nieuwe gezamenlijke planning, met als doelstelling om aan het eind van het jaar op dagelijks bemonsteren van alle RWZI's te komen.

De verwachte planning voor 2021 is nu *(deze is nog niet definitief)*:

- Nu 2 kwalitatief goede monsters per week (voor alle RWZI's) aanleveren bij RIVM;
- 1 augustus: 3 monsters per week per RWZI;
- 1 september: 4 monsters per week per RWZI;
- 1 oktober: 5 monsters per week per RWZI;
- 1 november: 6 monsters per week per RWZI;
- 1 december: dagelijks alle RWZI's bemonsteren.

#### *Signaalwaarde*

Op korte termijn wordt het mogelijk om een signaalwaarde te koppelen aan de meetresultaten. Als de virusmetingen van het rioolwater een ander beeld laten zien dan de resultaten uit de teststraten, en de waarde raakt aan de rioolwater-signalwaarde, krijgt de GGD een melding zodat kan worden onderzocht wat er aan de hand is en of extra regionale acties nodig en mogelijk zijn.

Deze signaalwaarde wordt toegevoegd aan het corona-dashbord van het Rijk. Omdat de besmettingen nu landelijk omlaag gaan, zal ons rioolwatermeetsysteem nog relevanter worden om eventuele toekomstige oplevingen van het virus tijdig in beeld te brengen. Om die reden is het nog belangrijker om te zorgen dat we als waterschappen de nieuwe opschalingsplanning halen.

#### **FINANCIËN**

De Unie heeft inmiddels ook de middelen voor de operationele kosten (ca. 15 miljoen euro) op haar rekening ontvangen. De Unie zal op basis van de opgestelde factsheets uit de overeenkomst, waarin het aantal zuiveringen en de aantal te nemen monsters per waterschap staat, de middelen verdelen over de waterschappen. Aan het einde van ieder jaar wordt ieder waterschap gevraagd zich te verantwoorden over het aantal genomen monsters (inclusief een verklaring van de accountant van het betreffende waterschap).

#### *BTW*

Het Uniebureau heeft een belastingadviseur ingeschakeld, die tot de conclusie is gekomen dat bemonsteren op SARS-CoV-2 in het verlengde ligt van onze wettelijke taak en daarmee dus niet BTW plichtig zou zijn. Dat zou ook door moeten werken in de BTW-koepelvrijstelling waar waterlaboratoria nu onder werken. De Unie is momenteel in overleg met de ministeries van VWS en Financiën om deze conclusie te kunnen bevestigen, zodat die sturend zal zijn voor alle belastinginspecteurs. We hopen hierover zo snel mogelijk duidelijkheid te kunnen bieden.

#### **VERBREIDING: BIG BROWN DATA**

Rioolwater werd al gebruikt voor het monitoren van andere ziekteverwekkers, zoals bacteriën die gevoelig zijn voor antibiotica. Daarnaast kan rioolwater ook worden ingezet voor het meten van medicijn- en drugsresten, microplastics en bestrijdingsmiddelen. Rioolwater levert op die manier 'big brown data' op, die kan dienen als graadmeter voor de volksgezondheid. STOWA en RIVM zijn zich aan het verdiepen in de verbreding naar ander parameters. Ook is er binnenkort een overleg tussen RIVM en de ILOW-laboratoria (Integraal Laboratorium Overleg Waterkwaliteitsbeheerders) hierover. Het streven is om vanaf januari 2022 de eerste cases op te starten.



### *Ethiek*

Voordat de waterschappen met het ministerie van VWS en het RIVM besluiten tot het monitoren van andere parameters, adviseert de ethische klankbordgroep van de waterschappen dat voor het programma voor Rioolwatermonitoring is opgericht als volgt: De waterschappen moeten over een eventuele uitbreiding van de parameters van de rioolwatermonitoring binnen het eigen waterschap én met elkaar in gesprek gaan over de gevolgen voor de maatschappij, zodat na beraad een weloverwogen ethische afweging kan worden gemaakt. Als waterschappen zich niet bewust zijn van ethische aspecten bij de inzet van technologie en innovatie, kunnen fouten gemaakt worden die leiden tot bijvoorbeeld inbreuken op privacy of het stigmatiseren van bevolkingsgroepen.

Het Uniebestuur wil de bewustwording van het onderwerp én de vaardigheden om het ethische gesprek te voeren versterken. Er wordt hiervoor een bijeenkomst georganiseerd.

### **INFORMATIE / COMMUNICATIE**

We proberen u zo goed mogelijk op de hoogte te houden en daarom zijn er ledenbrieven gestuurd over de voortgang, wordt de [Unie site](#) over dit onderwerp geregeld bijgewerkt, en worden er webinars georganiseerd voor geïnteresseerde collega's bij de waterschappen.

## **ETHIEK EN DIGITALISERING**

Deze mededeling informeert u over een thema dat steeds vaker aan bod komt in gesprekken en activiteiten tussen de waterschappen: het maken van ethische afweging in de context van technologische innovatie en digitalisering. De Unie zal hierover samen met Het Waterschapshuis de komende periode de nodige aandacht aan besteden en de waterschappen uitnodigen hieraan deel te nemen.

### **AANLEIDING**

Waterschappen zijn de afgelopen jaren voortvarend aan de slag gegaan met de inzet van digitale technologieën en het werk van de waterschappen raakt steeds meer verweven met de digitale wereld. Een belangrijk gevolg van een wereld die dankzij technologie razendsnel verandert, is dat menselijke kwaliteiten die niet door een computer overgenomen kunnen worden alsmaar aan belang toenemen. Eén van die kwaliteiten is het maken van een ethische afweging.

Mede dankzij de ontwikkelingen rondom de rioolwatermonitoring komt er breder binnen de sector aandacht voor ethische vraagstukken. Innovatie, het ontwikkelen en toepassen van nieuwe werkwijzen en technologie, met name rond het gebruik van data, heeft een ethisch aspect dat niet ongeadresseerd kan blijven. Toch zijn veel bestuurders en managers bij de waterschappen zich nog onvoldoende bewust van ethische aspecten van innovatie. Hierbij kan met name gedacht worden aan het signaleren van de consequenties van innovaties voor burgers, bevolkingsgroepen en medewerkers, of organisaties waar het waterschap een relatie mee heeft, bijvoorbeeld als toezichthouder. Het bewustzijn van de consequenties is een eerste stap, waarna de ethische beoordeling van de consequenties volgt.

### **ETHISCHE REFLECTIE**

Ethische reflectie is belangrijk om te bepalen hoever de technologie moet gaan. Bezinning is niet alleen noodzakelijk bij voor de hand liggende voorbeelden als de inzet van robots in de zorg of de rioolwatermonitoring bij waterschappen, maar ook bij alledaagse ontwikkelingen zoals een geautomatiseerd systeem voor het verstrekken van vergunningen. Ethische reflecties zijn behulpzaam in beleid- en besluitvorming over digitalisering en de digitale transformatie. Ervaringen uitwisselen en het delen van voorbeelden van ethische reflectie helpt waterschappen om met elkaar te reflecteren over digitalisering, en andere innovaties, de morele afwegingen en de daarbij behorende handelingsperspectieven. Ethische reflectie is besproken in het Digitaliseringsberaad, aan de hand van een voorbeeld van het Hoogheemraadschap van Rijnland. Omdat ethische consequenties van innovaties breder spelen dan de onderwerpen in het digitaliseringsberaad, is het nodig om het gesprek breder op bestuurlijk niveau in de vereniging te voeren.

### **IN GESPREK**

Om de bewustwording van het onderwerp te vergroten én om de vaardigheden die nodig zijn om het ethische gesprek te voeren te versterken, organiseert de Unie op verzoek van haar bestuur een (online) sessie voor waterschapsbestuurders die bijdraagt aan het leren signaleren van ethische vragen én die bestuurders tools in handen geeft om het morele beraad te voeren, zodat er een ethische afweging gemaakt kan worden. De betreffende doelgroepen ontvangen hiervoor een uitnodiging.

Om de meedenkkracht, kennis en expertise binnen de sector optimaal te benutten, werkt de Unie bij het oppakken van dit onderwerp nauw samen met het Waterschapshuis (hWh). Immers, het programma innovatie & digitale transformatie van hWh is reeds gestart met de pilot van de Leerlijn digitale transformatie voor bestuurders, waarin ethiek en de ethische reflectie een belangrijke rol spelen. Ook heeft hWh het netwerk met innovatoren in het Winnovatieplatform.

## **BRIEF INZAKE ABP'S INVESTERINGEN IN FOSSIELE INDUSTRIE**

Op 12 mei heeft een groep waterschapsmedewerkers per brief de oproep gedaan aan het bestuur van de Unie van Waterschappen en de ledenvergaderingen van de Unie van Waterschappen en de Vereniging Werken voor Waterschappen (Vww) om er bij ABP (o.a. via de stichting Zelfstandig Publieke Werkgevers (ZPW) en het ABP Verantwoordingsorgaan) op aan te dringen een ambitieuzere doelstelling na te streven en sneller afstand te doen van de investeringen in de fossiele energiebronnen. Zie bijlage LV 21-34b.

Deze oproep wordt ondersteund door de ruim 1.550 collega-waterschappers die in de afgelopen maanden een petitie ondertekenden met dezelfde oproep aan het ABP. Op 26 april jl. is de petitie aangeboden aan ABP-bestuurder Menno Snel. Deze mededeling informeert u over de behandeling van de brief via de Vww.

### **ACHTERGROND**

De Vww is lid van de stichting ZPW. De wijze waarop het ABP-bestuur haar beleggingsbeleid invult en uitvoert raakt de ZPW-sectoren vanwege de (maatschappelijke) opdracht waar zij voor staan. Het gaat om beleggingen met middelen (premie en rendement) die (direct en indirect) van deze sectoren afkomstig zijn. De verantwoordelijkheid voor het beleggingsbeleid ligt bij het ABP. Dit beleggingsbeleid is, naast het behalen van rendement, gericht op verantwoord beleggen met oog voor mens, milieu en goed bestuur.

Sinds eind vorig jaar worden de ZPW-sectoren benaderd door verschillende partijen, zoals Teachers for Climate, Fossiel vrij en jonge ambtenaren. Deze partijen stellen kritische vragen over het beleggingsbeleid van ABP. Kern van deze vragen is waarom ABP nog steeds belegt in bedrijven die gericht zijn op fossiele brandstoffen en waarom het niet beter aansluit bij de uitdagingen in de sectoren.

### **BEHANDELING DOOR ZPW**

Aangezien het beleid – en de oproep die in de brief wordt gedaan – meerdere ZPW-sectoren raakt en gezamenlijk optreden meer effect zal hebben, heeft het bestuur van de stichting ZPW afgesproken hier een strategie voor te formuleren.

Naar aanleiding van een bestuurlijke vraag aan de ZPW-werkgroep pensioenen heeft deze werkgroep de volgende stappen geadviseerd:

1. Een aangescherpte tekst plaatsen op de website van ZPW over de ambitie van ZPW in relatie tot het beleggen van de door de sectoren betaalde premie.
2. Op korte termijn het gesprek aan te gaan met ABP. Doel van het gesprek met ABP zal het onder de aandacht brengen van de aanscherpte ambitie van ZPW, meer inzicht te krijgen in hun beleggingsbeleid en de uitvoering daarvan alsmede hun visie op de toekomst.
3. Brief aan ABP, te versturen na het gesprek genoemd onder 2. In deze brief zal de boodschap die ook is opgenomen in de (aangescherpte) ambitie van ZPW worden herhaald aangevuld met opmerkingen over het tempo en communicatie. Eventueel zullen punten die in het gesprek naar voren zijn gekomen in de brief terugkomen.

De Vww is lid van de ZPW, heeft deze brief geagendeerd voor de Vww Ledenvergadering op 25 juni, en zal de uitkomsten/aanpak communiceren met de indieners van de brief.

Bestuur van de Unie van waterschappen  
Ledenvergadering Unie van Waterschappen  
Ledenvergadering Vereniging werken voor waterschappen

LV 21-34b 7.6  
11.06.2021  
LV 113575/BT

CC: *stichting Zelfstandig Publieke Werkgevers (ZPW) en het ABP Verantwoordingsorgaan.*

Postbus 93218  
2509 AE Den Haag

Onderwerp: ABP's investeringen in fossiele industrie

Leeuwarden, 12 mei 2021.

Geachte bestuurders,

Om klimaatverandering tegen te gaan, is een buitengewoon snelle overgang naar een koolstofarme samenleving nodig. Waar medewerkers van de waterschappen en andere organisaties, die zijn aangesloten bij de *Vereniging werken voor waterschappen*, hard werken aan het behalen van de klimaatneutrale samenleving, investeert hun eigen pensioenfonds ABP hun geld nog steeds deels in de grootste oorzaak van de klimaatcrisis: de fossiele industrie - waaronder nog steeds in kolenmijnen, schaliegas en teerzanden. De veranderingen bij ABP gaan langzaam, té langzaam als we de doelen van Parijs willen halen om de temperatuurstijging tot 1,5 graden te beperken.

*Daarom doen wij een beroep op u, en uw vertegenwoordigers in het bestuur van Vwvw om er bij ABP (o.a. via de stichting Zelfstandig Publieke Werkgevers (ZPW) en het ABP Verantwoordingsorgaan) op aan te dringen een ambitieuzere doelstelling na te streven en sneller afstand te doen van de investeringen in de fossiele energiebronnen.*

Deze oproep wordt ondersteund door de ruim 1.550 collega-waterschappers die in de afgelopen maanden een petitie ondertekenden met dezelfde oproep aan het ABP. Op 26 april jl. is de petitie aangeboden aan ABP-bestuurder Menno Snel<sup>1</sup>.

In het gesprek met Menno Snel werd duidelijk dat er veranderingen gaande zijn, maar dat het engagement-beleid nog steeds vol op de agenda staat. ABP zegt deze aandelen in de vervuilende bedrijven te willen behouden, omdat het door middel van een *engagement-beleid* invloed kan uitoefenen op de fossiele industrie. Toch laat het pensioenfonds het steeds afweten op momenten dat het werkelijk aan engagement kan doen. *Zo blijkt dat ABP tegen 78% van de resoluties stemt waarin een kolen-, olie- of gasbedrijf wordt opgeroepen om doelstellingen in lijn met het Parijs-Akkoord te stellen.*<sup>2</sup> Bij klimaatresoluties tijdens aandeelhoudersvergaderingen van fossiele bedrijven stemt ABP in 55 % van de gevallen tegen. Zo stemt ABP tegen de resoluties die Follow This indient bij Shell, in tegenstelling tot veel andere Nederlandse pensioenfondsen<sup>3</sup>.

---

<sup>1</sup> [Overhandiging petitie ABP-fossielvrij waterschappen. - YouTube](#)

<sup>2</sup> Zie: Aanjager of Obstakel. Een analyse van ABP's rol in de energietransitie, Fossielvrij NL, 2020: <https://gofossilfree.org/nl/abp-aanjager-of-obstakel-in-de-energietransitie/>

<sup>3</sup> Zie: Stemgedrag vermogenbeheerders bij resoluties Follow This, 2020: <https://tinyurl.com/y39a2yvx>

Volgens onderzoek van ShareAction naar het stemgedrag van beleggers bij 102 klimaatresoluties (bij energie- en overige bedrijven) stemde ABP in 2020 in 80% van de gevallen vóór een klimaatvoorstel<sup>4</sup>.

We zien dat het ABP intenties heeft voor het fossielvrij maken van hun beleggingsportefeuille<sup>5</sup>. Daar tegenover staat dat de omvang van de fossiele beleggingsportefeuille van het ABP sinds 2017 niet is verminderd<sup>6</sup>!

Het terugtrekken uit fossiel door het ABP gaat veel te traag om tegemoet te komen aan de doelen van het Parijsakkoord. We willen dat het ABP sneller terug trekt uit fossiel.

Daarbij komt dat uit de gegevens van de IEA (International Energy Agency) blijkt dat in 2019 99,2% van de uitgaven van olie- en gasbedrijven naar investeringen in fossiele brandstoffen gaat, en slechts 0,8% naar hernieuwbare energie, biomassa en (de ontwikkeling van) CCS<sup>7</sup> (Carbon Capture and Storage). Ook deze inzet van de fossiele industrie gaat te traag. Het is evident dat we met dergelijke inzet 'Parijs' niet gaan halen. Door als pensioenfonds te blijven investeren in fossiele bedrijven, legitimeert het deze werkwijze van fossiele bedrijven.

*Door te divesteren kan ABP - als grootste pensioenfonds van Europa - daarentegen een krachtig signaal afgeven.* Een fossiel bedrijf heeft een *social license to operate* nodig om effectief te kunnen opereren. Er is een grote maatschappelijke en culturele verandering nodig om een forse afname in fossiele productie te bewerkstelligen. Hiervoor zijn nieuwe wetten en een nieuwe economie nodig, en dat vereist voldoende draagvlak. Door als pensioenfonds van de publieke sector grenzen aan te geven en te divesteren uit fossiele bedrijven wordt de *social license* van de fossiele industrie ingetrokken en zo bijgedragen aan de noodzakelijke transitie.

Daarnaast verkleint *divestment* de financiële ruimte van de fossiele industrie. Nieuwe fossiele projecten worden voor het grootste deel gefinancierd door leningen van banken en obligaties. Als het moeilijker of duurder wordt voor bedrijven om leningen te krijgen, komt hun winstgevendheid onder druk te staan. Dit wordt door Shell zelf ook benadrukt: *"Some groups are pressuring certain investors to divest their investments in fossil fuel companies. If this were to continue, it could have a material adverse effect on the price of our securities and our ability to access equity capital markets."*<sup>8</sup>. Ook uit een lobby van de fossiele industrie blijkt dat de opkomst van duurzaam beleggen het moeilijker maakt voor de sector om aan kapitaal te komen<sup>9</sup>. Daarmee draagt *divestment* bij aan het beteugelen van de klimaatcrisis.

Tot slot neemt ABP een groot financieel risico door te blijven investeren in een industrie die tot het verleden behoort. Financiële instellingen zoals het IMF en DNB waarschuwen voor de financiële risico's van fossiele investeringen. Als de wereld er in slaagt om kolen, olie en gas in de grond te houden zullen de meerderheid van de reserves van fossiele bedrijven niet gebruikt worden. Deze reserves worden dan 'stranded assets' en verliezen snel aan waarde, met een financieel verlies voor pensioendeelnemers tot gevolg. Met de vooruitzichten van de energietransitie - S&P overweegt de kredietwaardigheid van de oliesector te verlagen - neemt ABP een risico door in deze sector te blijven investeren.<sup>10</sup> *Uit onderzoek blijkt bovendien dat het rendement niet achteruit gaat als investeerders uit fossiel stappen.*<sup>11</sup>

<sup>4</sup> <https://shareaction.org/research-resources/voting-matters-2020/>

<sup>5</sup> ABP: Duurzame investeringen gaan fossiel 'hopelijk' dit jaar inhalen | NU - Het laatste nieuws het eerst op NU.nl

<sup>6</sup> Samenvatting 'Dirty & Dangerous: the fossil fuel investments of Dutch pension fund ABP | Both ENDS

<sup>7</sup> International Energy Agency, The Oil and Gas Industry in Energy Transitions, January 2020, <https://www.iea.org/reports/the-oil-and-gas-industry-in-energy-transitions> ;

<sup>8</sup> Shell (2018) Annual Report 2017: [https://reports.shell.com/annual-report/2017/servicepages/downloads/files/strategic\\_report\\_shell\\_ar17.pdf](https://reports.shell.com/annual-report/2017/servicepages/downloads/files/strategic_report_shell_ar17.pdf)

<sup>9</sup> David Sirota, "A New Trump Rule Tries to Help Big Oil Crush the Climate Movement", 6 augustus 2020, <https://www.jacobinmag.com/2020/08/climate-crisis-big-oil-trump>

<sup>10</sup> <https://cleantechnica.com/2021/01/29/sp-warns-oil-majors-a-downgrade-is-coming-wiks/>

<sup>11</sup> Plantinga, A. & Scholtens, B. (2020): The financial impact of fossil fuel divestment, <https://tinyurl.com/y4ktq46v>

Komend najaar wordt het nieuwe beleggingsbeleid van ABP vastgesteld. *De bestuurders van de Waterschappen kunnen een krachtig signaal afgeven door bij ABP, in een (open) brief, aan te dringen op een versneld afscheid van de fossiele industrie.* Een goed voorbeeld is de brief die de Gemeente Groningen stuurde naar ABP.<sup>12</sup>

*Daarnaast roepen wij het bestuur van uw Vereniging werken voor waterschappen op om hier als werkgever een positie in te nemen. Dit past o.i. goed bij de recente oproep van uw voorzitter Rogier van de Sande om watervriendelijke en klimaatbestendige keuzes te maken en te (blijven) investeren in verduurzaming en de strijd tegen klimaatverandering.*

Daarbij kunt u meenemen dat volgens onderzoek van ABP 59 procent van de deelnemers een duurzaam pensioen wil, en 55 procent zelfs mocht dit ten koste gaan van het rendement.<sup>13</sup> U kunt zich gesteund voelen door talloze initiatieven van pensioendeelnemers die zich inzetten tegen de fossiele investeringen bij ABP, waaronder een aanzienlijk aantal medewerkers van alle 21 waterschappen<sup>14</sup> en de Unie van Waterschappen.

Met vriendelijke groet,

Wim van Vilsteren (Waterschap Vallei en Veluwe)  
Toin Lambrechts (Waterschap Drents Overijsselse Delta)  
Sako Kiers (Waterschap Rivierenland)  
Victor van den Berg (Waterschap Brabantse Delta)  
Peter Willemsen (Waterschap Rivierenland)  
Patrick Blom (Waterschap Vallei en Veluwe)  
Oscar Helsen (Hoogheemraadschap van Delfland)  
Nicole Hofmeijer (Waterschap Aa & Maas)  
Mirjam Ruigrok (Waterschap Rijn en IJssel)  
Martijn Jongens (Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden)  
Margit Akkerman (Waterschap Noorderzijlvest)  
Laura Koedoot (Hoogheemraadschap van Schieland en Krimpenerwaard)  
Katinka Schipper (Hoogheemraadschap van Rijnland)  
Joost Schrander (Waterschap Zuiderzeeland)  
Ina Elema (Unie van Waterschappen)  
Ilja Frenken (Waterschap De Dommel)  
Hans Schouffoer (Waterschap Hollandse Delta)  
Geert Stroucken (Waterschap Limburg)  
Evert Swart (Waterschap Scheldestromen)  
Enna Klaversma (Waternet)  
Dennis van de Plaats (Waterschap Rijn en IJssel)  
Bas Worm (Waterschap Vechtstromen)  
Bjorn Prudon (Waterschap Rivierenland)  
Bas Hessing (Waterschap Limburg)  
Arjan van den Hoogen (Wetterskip Fryslân)  
Alef Muntinga (Waterschap Rijn en IJssel)

---

<sup>12</sup> Zie de brief van Burgemeester Schuiling van Gemeente Groningen, 5-11-2020: <https://tinyurl.com/2fpy3fbn>

<sup>13</sup> ABP (2019) Duurzaam en Verantwoord Beleggingsbeleid ABP, <https://tinyurl.com/2y2y8axm>, pagina 35

<sup>14</sup> Zie bijvoorbeeld deze petitie van waterschappers: <https://tinyurl.com/abp-waterschap>, en het initiatief <https://www.ikwileenschoonpensioen.nl>